БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 293 (19.964). ● 1987 йил 24 декабрь, пайшанба ● Баҳоси 3 тийин.

РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ СТАТИСТИКА КОМИТЕТИНИНГ АХБОРОТИ

Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитети республика қишлоқ хўжалик меҳнатчилари давлатга дон сотиш йиллик планини бажарганликларини маълум қилади. Дон қабул қилиш пунктларига шу йилги ҳосилдан бир миллион уч юз тонна дон, шу жумладан 435,7 минг тонна шоли топширилди.

Умуман республикада давлат йўли билан сут, жун, қоракўл тери, пилла харид қилиш йиллик планлари бажарилди.

Андижон, Жиззах, Навоий, Сурхондарё, Тошкент ва Фарғона областлари давлат йўли билан дон, сут, жун, қоракўл тери ва пилла харид қилиш йиллик планларини ошириб адо этдилар.

ҲАРАКАТГА ЧОРЛОВЧИ СЎЗ

МАТБУОТ ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИДА

ПРАВДА

Сиз ҳар куни газеталарнинг янги сонини қўлингизга оласиз. Радио ёки телевизорни тинглайсиз. Мамлакатимизда, бутун дунёда содир бўлаётган турли-туман воқеалардан хабардор бўласиз.

Ҳозир биз оддий иш кунлари ва байрамларимизни ҳам матбуотсиз тасаввур эта олмаймиз. Матбуот барча қитъаларда юз бераётган воқеалардан бизни хабардор этиш билан бир қаторда, бу воқеларни идрок этишга, уларга нисбатан ўз позициямизни белгилаб олишга ҳам ёрдам беради. Матбуот мамлакатимиздаги туб ижтимоий ўзгаришларнинг таъсирчан воситасига айланди.

Қайта қуришнинг биринчи босқичида журналистлар бажарган иш партиянинг юксак баҳосига сазовор бўлди. Аммо вақт ўтиб бормоқда, кечагина қаноатланарли бўлган, кўнгилдаги самарани бераётган иш бугун янгиланишга ва анча такомиллаштиришга муҳтож бўлиб қолмоқда.

Матбуот, деб таъкидлади М. С. Горбачев, аввало, демократиялаш жараёнларига ёрдам бериши, иқтисодий ислоҳотни ўзлаштириш билан боғлиқ бўлган масалаларни илгари суриши керак. Ҳозирча журналистлар бу икки проблемани суст ёритишаётгани уқтирилди. Пайдо бўлаётган айрим яхши мақолалар умумий аҳволни ўзгартираётгани йўқ, деб айтса бўлади. Бундай мақолалар етарли эмас. Матбуотнинг бутун ишини юксак даражага кўтариш лозим бўлади. Қайта қуришнинг биринчи босқичида бўлганидек, оммавий ахборот воситалари биринчи сафларда бўлиши, янги вазифаларни ҳал этишга ёрдамлашиши зарур. Бунинг учун эса яна ҳам билимдонлик билан ёзилган, теран, чуқур таҳлил руҳи билан суғорилган материаллар керак.

Эндиликда одамларга юзаки тавсифлар ҳам, насиҳатомўз фикрлар ҳам мақбул эмас. Улар газета ва журналлар саҳифаларида босилаётган мақолаларда, радио ва телевидение эшиттиришлари ҳамда кўрсатувларида жиддий фикр-мулоҳазалар бўлишини, зукко ақл-идрокнинг балқиб туришини, турлича ёндашувларнинг тўқнашувини, қайта қуриш практикаси орттирган барча қимматли тажрибанинг ёритиб берилишини кутмоқдалар. Янгича ишлай олиш ва ишлай билмаслик, ўзини қайта қуришни исташ ва истамаслик — мана шулар чуқур таҳлилни кутаётган мавзулардир.

Янги босқичда шундай вазифа қўйилмоқда: матбуот янги куч билан иш олиб бориши керак. Кечаги марраларда ўралашиб қолмай, олға қараб боравериш керак. Туб иқтисодий ислоҳот проблемалари демократиялаш билан пайваста бўлиб кетган экан, бу мавзуни бир ҳамла билан забт этиб бўлмайди. Тўла хўжалик ҳисобини жорий этиш мураккаб жараён бўлиб, бу журналистдан кенг билимга эга бўлишни талаб этади. Шу боисдан ҳам ҳозир матбуот ходимларининг доимий ўқувини йўлга қўйиш зарур.

Қайта қуриш кўп қирралидир. Шунинг учун ҳам оммавий ахборот воситаларида уни ёритишга шу тахлитда ёндашиш лозим. Аммо устун даражадаги аҳамиятга молик бўлган проблемалар бор. Булар орасида энг муҳимларидан бири ҳозирги босқичда, КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясига тайёргарлик арафасида, сайлаб қўйиладиган органларнинг ҳисоботлари эшитилаётган бир кезда партия ташкилотларининг етакчилик роли масаласидир. Қайта қуришнинг барча риштalari партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари қўлидадир, ишнинг оғир машаққати улар зиммасига юкланган. Хўш, улар бу вазифани қандай уддалашяпти! Натижа ҳар хил. Бир-бирига қўшни бўлиб, бир хил шароитларда ишлаётган икки райком ёки икки обком батамом ҳар хил самараларга эришмоқдалар. Чиёсий таҳлил қилиб, бунинг сабабларини очиб бериш — матбуотнинг бевосита вазифасидир.

Меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги, қайта қуришнинг ижодкори бўлиши лозим бўлган бошланғич партия ташкилотларининг иши матбуотнинг кўпроқ эътибор беришини талаб қилади. Уларнинг кўпчилиги суст ишлаётгани, асосий масалаларни ҳал этишдан ўзларини четга олишаётгани, мураккаб вазиятларга аралашмасликни афзал кўришаётгани, эскича яшашаётгани сир эмас. Матбуот уларни ғафлат уйқусидан уйғотиш, социал лоқайдлик ва бепарволик устидан узил-кесил ғалаба қилиш учун кўп иш қилиши мумкин.

Матбуот, радио ва телевидениенинг асосий қаҳрамонлари — биз қайта қуриш етакчилари деб атаётган кишилардир. Ишчилар ва колхозчилар, врачлар ва ўқитувчилар, корхона директорлари ва район партия комитетларининг секретарлари, ўз коллективларидаги энг яхши меҳнаткашлар, пешқадамлар — матбуотимизнинг бош қаҳрамонларидир. Ана шу одамлар ҳақида эзгу сўзларни айтишнинг аҳамияти кўп. Лекин бу етарли бўлармикин! Одамни мақтаб қўйишнинг ўзигина эмас, балки мақтовга сазовор бўлган киши конкрет натижаларга қандай қилиб эришганини очиб бериш, бошқалар учун ҳам ибратли бўлиши мумкин бўлган иш тажрибасининг моҳиятини кўрсатиш муҳимдир.

Газетхонлар ва томошабинларнинг хатлари бу ўринда катта ёрдам бериши шубҳасиздир. Редакция почтасида кенг кўламдаги ахборот билан бир қаторда тафаккур хазинаси ҳам мужассамдир. Редакция почтаси учун газета саҳифаларидан, радиоэшиттиришлар ва телевизион кўрсатувлардан кўпроқ ўрин бериш керак. Фикр-мулоҳазалар нечоғли хилма-хил ва турли-туман бўлса, одамларни ҳаяжонга солиб турган масалалар хусусида фикр-мулоҳазаларнинг мунозарали тўқнашуви нақадар кўп бўлса, газеталардаги материаллар, радио ва телевидение эшиттиришлари шу қадар қизиқарли бўлади. «Давра суҳбатлари», «Амалий учрашув клублари», мунозаралар — хуллас, тараққиётимизнинг долзарб муаммолари ижтимоий муҳокамасининг ҳамма шакллари бунга ёрдам беради.

Танқид янгиликка йўл очиб беришга ёрдам қилади. Қайта қуришнинг биринчи босқичида у катта роль ўйнади. Аммо ҳозир ҳам биз танқидни архивга топширмоқчи эмасмиз, гап танқид яна ҳам амалий, принципиал ва асосланган бўлиши лозимлиги хусусидагина бормоқда. Танқид ва ошкоралик қандай қабул қилинаётганлиги тўғрисидаги масалани ҳам назардан қочирмаслиқ керак. Баъзи одамларда танқидга қарши муайян иммунитет пайдо бўлганга ўхшайди. Масалан, матбуот танқиди тан олинади, аммо жойларда аҳволни ўнглаб олиш, камчиликларни бартараф этиш учун амалда ҳеч нарса қилинмайди. Танқидни бўғувчилар ҳам устаси фаранг бўлиб кетдилар. Уларга муносиб зарба бериш керак.

Партия ошкоралик йўлидан қайтмоқчи эмас, бу қатъий йўлдир. Марказий Комитет журналистларни қўллаб-қувватламоқда, уларни асоссиз айблардан ҳимоя қилмоқда. Аммо, матбуот ходимларига бўлган талаб ҳам ортиб бормоқда. Масъулиятнинг етарли бўлмаслиги, инсофсизлик, ишни пухта билмаслик — шуларнинг ҳаммаси одамлар кўз ўнгида оммавий ахборот воситаларининг обрўсини тўкмоқда. Бу камчиликлар устига-устак, аслида, ошкоралик ва қайта қуришга зарба бўлиб тушмоқдаки, бунга мутлақо йўл қўйиб бўлмаслиги равшандир.

Матбуот — умумпартиявий, умумхалқ ишининг бир қисмидир, деган ленинча фикр бугун алоҳида аҳамият касб этмоқда. Жойларда матбуотга партия комитетларининг раҳбарлигига кўп нарса боғлиқдир. Бу раҳбарлик омилкорлик билан йўлга қўйилган, партия ходимлари журналистлар билан ҳар куни мустаҳкам алоқада бўлган жойларда яхши натижаларга эришилмоқда. Масалан, Белоруссия Компартияси Марказий Комитети, Кемерово, Волгоград ва Белгород область партия комитетларининг ўз газеталарига раҳбарлиги тўғрисида ана шундай гапни айтиш мумкин.

Аммо бошқача фактлар ҳам бор. Яқинда «Алтайская правда» газетасининг редактори В. Кинелев ва «Красноярский рабочий» газетасининг редактори П. Замятин ахлоқ нормаларини қўпол тарзда бузганликлари, ишдаги жиддий нуқсонлари учун лавозимидан бўшатилиб, қаттиқ жазоландилар. Улар тўсатдан бундай аҳволга тушиб қолганлари йўқ. Газеталар мазмунининг саёзлашуви ва мазкур раҳбарлар маънавий таназзули ўлка партия комитетларининг кўз ўнгида содир бўлди, аммо ўз вақтида зарур чоралар кўрилмади.

Матбуотимиз партия ва бутун мамлакатнинг ўй-ташвишлари билан яшамоқда. Ҳозир экономика ва социал соҳада йилни муваффақиятли якунлаш, 1 январдан тўла хўжалик ҳисобига ўтишга коллективларни пишиқ-пухта тайёрлаш диққат марказида турибди. Бу — ниҳоятда масъулиятли ишдир. Хўжалик юритишнинг янги методлари мустаҳкам қарор топишига фаол ёрдам бериш учун журналистиканинг ҳамма энг жанговар воситалари ишга солиниши керак.

Матбуот ҳамиша партиянинг содиқ ёрдамчиси бўлиб келди. Ҳозир ҳам унинг сўзи қайта қуришнинг иккинчи, ҳал қилувчи босқичининг кенг кўламли вазифаларига яраша бўлиши керак.

(«Правда» газетасининг 1987 йил 23 декабрдаги бош мақоласи).

М. С. ГОРБАЧЕВ ҚИРОЛ ҲУСАЙН БИЛАН УЧРАШДИ

22 декабрь куни М. С. Горбачев Кремлда Иордания қироли Ҳусайн билан учрашди.

Совет — Иордания муносабатларига оид масалалар ҳамда актуал халқаро проблемалар юзасидан ошкоралик ва ҳамжиҳатлик руҳида фикрлашиб олинди, бу фикрлашув сермазмун ўтди.

М. С. Горбачев меҳмон билан саломлашгач, Совет Иттифоқида Иордания билан бўлган муносабатларни қадрлаётганликларини, қирол Ҳусайннинг икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган куч-ғайратларига тегишли баҳо бераётганликларини айтди.

Совет — Иордания алоқалари турли йўналишларда муваффақиятли ривожланмоқда.

Қирол Ҳусайн Иорданияда СССР билан ҳамжиҳатлик, ишонч, шерикларнинг бир-бирига содиқлигига асосланган муносабатлардан фахрланишларини айтди. У Совет Иттифоқида амалга оширилаётган жараёнлар Араб мамлакатларида, қўшилмаган мамлакатларда зўр қизиқиш уйғотаётганлигини таъкидлади. Халқаро вазиятни соғломлаштиришга, бутун инсоният учун яхши келажакка бўлган катта умидларни Совет ташқи сиёсий ташаббуслари билан боғламоқдалар. Шу муносабат билан Иордания давлатининг бошлиғи Вашингтондаги Совет — Америка аҳдномаларига юксак баҳо бериб, тинчлик ва хавфсизлик учун катта потенциал хавф туғдираётган регионал можароларни бартараф этишга бу аҳдномалар ижобий таъсир ўтказади, деб ишонч билдирди.

Совет Иттифоқи, деди М. С. Горбачев, дунёдаги вазиятни нормаллаштиришга, халқаро муносабатларни амалий ҳамкорлик изига солиб юборишга ҳар томонлама кўмаклашишнинг қатъий тарафдоридир.

Вашингтонда олий даражадаги учрашув чоғида Совет Иттифоқи Яқин ва Ўрта Шарқда, Форс кўрфазида, Марказий Америкада, бошқа регионларда можароли вазиятларни бартараф этиш мақсадида барча манфаатдор томонлар билан биргаликда ҳаракат қилишга АҚШни қатъият билан даъват этди. Бунда ана шу регионларда ҳамма томонларнинг қонуний манфаатлари негизида вазиятни сиёсий воситалар билан бартараф этиш йўллари тобора активроқ қидирилаётганлиги таъкидлаб ўтилди.

Яқин Шарқдаги вазиятнинг барча жиҳатлари юзасидан, Араб — Исроил можаросини бартараф этиш йўллари тўғрисида батафсил фикрлашиб олинди.

Ваколатли халқаро конференцияни чақириш Яқин Шарқ можаросини кенг миқёсда ва адолатли бартараф этишга эришиш бирдан-бир йўли эканлиги хусусида М. С. Горбачев ва қирол Ҳусайннинг фикрлари якдил бўлди. Фақат шу йўл билан, ҳалол ва баҳамжиҳат ҳаракат қилиш негизида, коллектив куч-ғайрат сарфлаш йўли билан арабларнинг, шу жумладан, фаластинлик арабларнинг, Исроилнинг, бошқа давлатларнинг манфаатлари умуман таъминланишига эришиш мумкин. Ҳар қандай ҳолатда ҳам Фаластин омили Яқин Шарқдаги вазиятни бартараф этишнинг ҳал қилувчи элементи эканлиги ва Фаластин Озодлик ташкилотисиз вазиятни бартараф этишни таъминлаб бўлмаслиги таъкидланди.

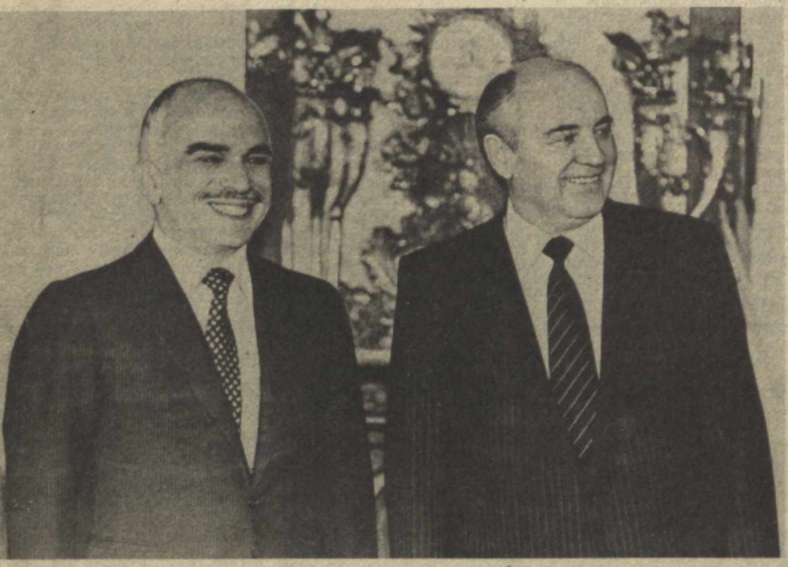

Суратда: учрашув пайти. (ТАСС — УзТАГ телефотоси).

Ҳозирги пайтда энг муҳими, деди М. С. Горбачев, халқаро конференция механизмини ҳаракатга келтириб, амалий музокаралар бошлашдан иборат. Дунёда ана шундай ёндашув тарафдорлари тобора кўпаймоқда. Аммо ҳозирча реал силжиш кўзга ташланмаяпти. Бу эса АҚШ билан Исроил позицияларида амалий жиҳатларнинг йўқлиги, уларнинг вазиятни бартараф этишга оид ўз методларини тиқиштиришга уринаётганликлари оқибатидир. Биз американликларга ҳам, исроилликларга ҳам, бу — нореалистик ёндашув, деб очиқ айтяпмиз. Шу билан бирга бундай йўл фақат арабларнинг эмас, Исроилнинг ҳам манфаатларига зиддир.

Халқаро конференция сепарат аҳдлашувлар учун ниқоб бўлмаслиги керак, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Сепарат келишувлар йўлидан бориш ҳеч нарсага олиб келмади. Бунинг маъноси шуки, ҳамма томонлар, шу жумладан, Фаластин Озодлик ташкилоти ҳам Яқин Шарқдаги вазиятни, жумладан, Фаластин проблемасини адолатли ва кенг қамровда бартараф қилишни ишлаб чиқишда коллектив тарзда иштирок этишлари лозим. Бу ишни ҳам кўп томонлама, ҳам икки томонлама асосда амалга ошириш керак. Жалб этилган барча томонларнинг қонуний манфаатларини ҳисобга олувчи қарорлар ана шундай ишнинг натижаси бўлиши лозим. Бу соҳада изланишлар тўғри йўналишдан бормоқда. Аммо бу жараённи жадаллаштирмоқ керак.

Совет Иттифоқининг бу анжуманга ёндашуви ана шундайдир. Бу ёндашувда принципиаллик, пухталиклар ва реализм, хилма-хил нуқтаи назарларни ҳисобга олишга тайёрлик оқилона мужассамлашган. Совет Иттифоқи Яқин Шарқ можаросини бартараф этишга амалий ҳисса қўшиш ниятида бўлган барча давлатлар билан бундан буён ҳам жиддий ва масъулиятли баҳамжиҳат ҳаракат қилиш ниятидадир.

Қирол Ҳусайн шу йилнинг ноябрида Аммонда бўлиб ўтган араб давлатлари бошлиқларининг кенгаши натижалари ҳақида ахборот бериб, унда халқаро конференцияни чақириш ғояси кенгаш қатнашчилари томонидан қўллаб-қувватланганлигини таъкидлади.

Шу муносабат билан Яқин Шарқ проблемасини адолатли ҳал этиш манфаатлари йўлида араб давлатларининг биргаликда ҳаракат қилишининг муҳим аҳамияти уқдирилди.

Суҳбатдошлар Эрон — Ироқ можароси ҳамда Форс кўрфазидаги вазият билан боғлиқ бўлган масалаларни кенг миқёсда муҳокама қилдилар. Бу регионда вазиятнинг кескинлашуви зўр ғайрат билан фаол ҳаракат қилишни тақозо этаётганлигини ҳамма тушунаётганлиги қайд этилди.

М. С. Горбачев Совет Иттифоқи ана шу урушни тезроқ тўхтатиш, жанжалли масалаларни ҳам Ироқ, ҳам Эроннинг қонуний манфаатларига риоя этган ҳолда сиёсий воситалар билан бартараф қилишнинг қатъий тарафдори эканлигини таъкидлади. Барча томонлар билан мулоқотларда Совет Иттифоқи ана шу йўлни изчиллик билан ўтказиб келмоқда.

Совет ва Иордания раҳбарлари БМТ Хавфсизлик Кенгашининг 598-резолюцияси ҳали ҳам тинчлик томон самарали қадам қўйиш учун реал асос эканлигини таъкидлаб ўтдилар.

Музокаралар жараёнида реал силжиш бўлмаётганлиги муносабати билан қирол Ҳусайн Аммонда олий даражада бўлиб ўтган кенгаш қарорига асосланиб, Хавфсизлик Кенгашининг қарорларини бажаришдан бош тортган томон сифатида Эронга қурол-яроғ етказиб беришни тақиқлаб қўйиш тўғрисида Хавфсизлик Кенгашининг резолюциясини қабул қилишни ёқлаб гапирди.

М. С. Горбачев Совет Иттифоқи 598-резолюцияни амалга ошириш учун курашни давом эттириш учун биргаликда БМТ Хавфсизлик Кенгашида мазкур масала кўриб чиқилишига қарши эмаслигини айтди. Бироқ Эронга қурол-яроғ етказиб беришни тақиқлаб қўйиш тўғрисида ҳаммадан кўп гапираётган ва Эронга яширин равишда қурол-яроғ етказиб берганлиги фош этилган томонлар бундай эмбаргога риоя этишга тайёрмиканлар, деган шубҳа туғилади. Бу эса иш учун жуда муҳимдир. Совет Иттифоқи Эронга қурол-яроғ етказиб бераётгани йўқ.

Биз, деб давом этди М. С. Горбачев, урушни тўхтатиш учун ҳамма воситалардан, шу жумладан, БМТ Уставида кўзда тутилган воситалардан фойдаланишни зарур, деб ҳисоблаймиз. Бу соҳада кўп нарса уришаётган томонларнинг ўзига, уларнинг оқилона келишуви асосида ишни чинакам бартараф этиш сари олиб боришга тайёр эканлигига боғлиқ.

Совет Иттифоқи бу жараёнга ҳар томонлама кўмаклашади, музокараларни давом эттириш учун омил бағишлайдиган коллектив куч-ғайратларни фаол қўллаб-қувватлайди. БМТ ҳузуридаги Совет вакилига бу хусусда аниқ, конкрет кўрсатмалар берилган.

Айни пайтда Форс кўрфазидаги вазиятни нормаллаштириш масаласини ҳам ҳал қилиш лозим. У ердаги вазият ёмонлашиб, жиддий халқаро тангликка айланиб кетиш хавфини туғдирмоқда. Кўрфаз зонасидаги вазиятни юмшатиш керак, бу иш қанчалик тез амалга оширилса, шунча яхши бўлади. Совет Иттифоқи БМТнинг ҳарбий-денгиз кучларини тузиш сиёсий иқлимни соғломлаштиришга, бутун диққат-эътиборни бевосита Эрон — Ироқ урушини тезроқ тўхтатиш вазифасига қаратишга имкон беради, деб ҳисоблайди. Совет Иттифоқининг бу хусусдаги таклифлари ҳаммага маълум. Аммо биз бошқа ҳар қандай амалий ғояларни ҳам жиддий муҳокама қилишга тайёрмиз. Ғарбдаги шерикларимизни ҳам бу масала хусусида биргаликда мулоҳаза юритиб, баҳамжиҳат ҳаракат қилишга даъват этамиз.

М. С. Горбачев билан Иордания қироли Совет — Иордания сиёсий мулоқотини давом эттиришдан ўзаро манфаатдорлик изҳор қилдилар, икки мамлакат ўртасида турли соҳалардаги муносабатларни янада кенгайтириш ва чуқурлаштириш муддаоларини тасдиқладилар.

Қирол Ҳусайн КПСС Марказий Комитети Бош секретарини расмий визит билан Иорданияга боришга таклиф қилди. Таклиф миннатдорчилик билан қабул этилди.

(ТАСС).

● ЙИЛНИ ЗАФАРЛИ ЯКУНЛАЁТГАНЛАР

Мелиораторлар ғайрати

◆ «Эскиангарканалстрой» трести Яккабоғ механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорлари юбилей йили план топшириғини барвақт бажардилар. Йил бошидан буён 648 квадрат метр уй-жой, жамоат бинолари қурилди, 159 гектар ер капитал текисланди, 102 гектар янги ер ўзлаштирилди. Бу, кўзда тутилганидан бирмунча кўп.

Шунингдек, кўчма колонна меҳнат аҳли ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, коллекторлар қазиш ва саноат объектлари қуришда яхши ишламоқда. Б. Шароватов, И. Муҳаммадиев, Н. Сатторов бошлиқ коллективлар бу зафарга, айниқса, салмоқли ҳисса қўшдилар.

Х. ҚУҚОНОВ,
Қашқадарё области.

Қўриқ учун газ

◆ ЖИЗЗАХ. «Партия XXV съезди» янги совхози посёлкасидаги коттежларга табиий газ берилди. Ёнилғи бу ерга Бухоро — Тошкент магистрал газ қувуридан келмоқда. Қўриқдаги «Ленин йўли», Қурбонов номли, «Андижон» каби ривожланиб бораётган совхозлар ҳам ана шу линияга уланди. Шу беш йиллик охиригача Жиззах даштидаги барча янги хўжаликларни газлаштиришни бутунлай туғаллаш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

Вагонлар тежалмоқда

◆ Фарғона темир йўл бўлинмасининг Рапқон станцияси коллективи беш йилликнинг икки йили план топшириғини Улуғ Октябрь юбилейигача бажарган эди. Йилнинг қолган кунлари учун олинган қўшимча мажбурият ҳам адо этилди.

Вагонларга зичлаб юк ортиш, юклаш-тушириш илғор усулларда ташкил этилиши туфайли йил давомида 533 та вагон тежалди.

Бахтиёр Аҳмедов, Рустам Бароталиев, Абдураҳмон Тўрахонов, Содиқжон Алиқулов, Солижон Маматқулов каби ишчи ва хизматчилар резервлардан унумли фойдаланиш намунасини кўрсатяптилар.

Р. ҲОЛМАТОВ,
станция бошлиғи.

Қувват ошмоқда

◆ ТЕРМИЗ. Тожикистондаги Норак ГЭСидан ток оладиган 2-Аму-Занг ёрдамчи станциясининг иккинчи трансформатори ишга туширилди. «Сурханирстрой»га қарашли Жарқўрғон қурилиш-монтаж бошқармасининг коллективи ва тошкентлик монтажчилар ишни яхши ташкил этганликлари туфайли вазифани аниқ белгиланган муддатда уддаладилар.

2-Аму-Занг ёрдамчи станцияси Сурхон водийсининг жануби-шарқий қисмини сув билан таъминлайдиган кучли станцияларга, шунингдек, ҳозирги пайтда ўзлаштирилаётган қўриқдаги Боботоғ массивига энергия беради.

(ЎзТАГ).

Келгуси йил учун

◆ Андижон пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари икки йиллик планни барвақт адо этдилар. Р. Аҳмедов бошлиқ 4-цех коллективи меҳнат зафарига яхши ҳисса қўшди. Ф. Жамолова, О. Йўлдошева, Р. Қодиров, О. Бўроновлар каби тажрибали ишчилар келгуси йилнинг сўнгги ойлари ҳисобига меҳнат қилмоқдалар.

Р. ИМИНОВ,
бирлашма ишчиси.

План бажарилди

Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг чорвадорлари давлатга гўшт сотиш йиллик планини ошириб бажаришга эришдилар. Қабул пунктига пландаги 60 тонна ўрнига 64 тонна гўшт етказиб берилди. Планнинг ошириб бажарилишига молбоқарлардан Искандар Расулов, Бахтиёр Шукуров ва Бахтиёр Мамедовлар катта ҳисса қўшишди. Улар гўштга топширилган қорамоллар тирик вазнини 369 килограммга етказишга эришдилар. Чорвадорлар январь ойида давлатга топшириш учун яна 80 бош қорамолни зооветеринария қоидалари асосида боқишмоқда.

А. АБДУМУТАЛОВ,
Тошкент области.

Шаҳар партия комитетининг пленуми

Навоий шаҳар партия комитетининг бўлиб ўтган пленумида шаҳар партия комитети биринчи секретари А. В. Горностаевнинг қайта қуришнинг янги босқичи асосий йўналишлари — КПСС XXVII съезди талаблари асосида ижтимоий ҳаётни демократиялаш ва туб иқтисодий ислоҳот ўтказишни таъминлаш юзасидан шаҳар партия комитети бюроси олиб борган иш тўғрисидаги докладини муҳокама қилди. Бу ишни кучайтириш йўллари белгиланди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

СЎНГГИ СОАТДА

КАРАКАС. Венесуэлада яшаётган чилилик сиёсий муҳожирлар бу ерда сўл бирлик сиёсий ташкилотини туздилар. Бу ташкилотга радикал, социалистик ва коммунистик партияларнинг, шунингдек ягона халқ ҳаракати (МАПУ) ва сўл христианлар ҳаракатининг вакиллари киради.

●

НЬЮ-ЙОРК. БМТ Хавфсизлик Кенгаши сешанба куни ўн тўрт овоз билан Исроилнинг босиб олинган территориялардаги сиёсатини қатъий қораловчи резолюцияни қабул қилди. Ҳужжатда Араб — Исроил можаросини адолатли, мустаҳкам тарзда ва тинч йўл билан бартараф этишга эришиш ғоят зарурлиги таъкидланади. АҚШ делегацияси овоз бериш чоғида бетараф қолди.

●

ВАШИНГТОН. Президент Рейган сешанба куни бюджетга оид иккита қонун лойиҳасини имзолади. Биринчи лойиҳа 1988 молия йилида ҳукумат идораларига ажратиладиган маблағ миқдорини белгилаб беради, иккинчиси эса янги солиқларни жорий этиш ва ҳукумат харажатларини камайтириш йўли билан бюджет камомадини қисқартиришга қаратилгандир.

Эндиликда, президент Рейган иккала ҳужжатни имзолагандан кейин, конгресс аъзолари рождество таътилига чиқадилар. Бу таътил январнинг ўрталаригача давом этади.

●

ПАРИЖ. Франция Ҳинд океани ва Форс кўрфази районидаги ҳарбий кучларни сақлаб туриш ниятидадир. Ҳозир визит билан Жибутида турган мамлакат президенти Франсуа Миттераннинг баёнотидан буни билиб олиш мумкин. Франсуа Миттеран ана шу Африка мамлакати территориясида жойлашган Франция ҳарбий-денгиз базаси ҳарбий хизматчилари олдида гапириб, Франция Ҳинд океанида, Форс кўрфазида ва бошқа регионларда вазиятнинг ривожланишини диққат билан кузатиб турганлигини айтди. Президентнинг гапларига қараганда, Ўрта Шарқ районидаги Франция кучларининг фаол ҳаракат қилиб туришидан мақсад «Франциянинг ҳаётий манфаатларини ҳимоя қилишдир».

●

ЛОНДОН. «Буюк Британия Фолкленд ороллари суверенитети тўғрисидаги масала хусусида музокара олиб бормайди». Британия бош министри Маргарет Тэтчер архипелаг аҳолисига махсус рождество мурожаати билан чиқиб, сешанба куни шу ҳақда гапирди. Тэтчер ўзи бошчилик қилаётган ҳукуматнинг ороллар теварагида 150 миляли «тақиқлаш зонаси» жорий этиш тўғрисида «қабул қилган қарорининг тўғрилигини 1987 йил тасдиқлади», деди. Унинг гапларига қараганда, бу тадбир балиқ овлашдан тушадиган даромадларни кўпайтиришга кўмаклашган. «Мен сизларни яна ишонтириб айтаманки, Британия сизларнинг озодлигингиз ва демократик ҳуқуқларингизни ҳимоя қилаверади», — деди бош министр.

●

ВАШИНГТОН. Америка онкология жамияти одамларнинг сиҳат-саломатлиги учун, АҚШдаги қудратли тамаки компанияларига қарши курашда, айтиш мумкинки, қақшатғич мағлубиятга учради. Бундан роса бир ой муқаддам жамият американлик 47 миллион чекувчини ана шу зарарли одатдан бир кун воз кечишга чақирган эди. АҚШнинг бутун территориясида сигарета ўрнига ширинлик ва мева улашиш ташкил этилди, чекишга қарши, соғлом турмуш тарзи учун даъват сўзлари ёзилган спорт майкалари чиқарилди. Бу кампанияни иш жойида чекишни тақиқлаб қўйган ҳамда чекишни бутунлай ташлаган ходимларга махсус мукофот ажратган баъзи йирик саноат корпорациялари ҳам қўллаб-қувватладилар. Бироқ сигарета ва тамаки сотишдан мислисиз кўп фойда олаётган тамаки кампаниялари чекишга қарши кампанияни барбод этиш учун ҳамма ишни қилдилар. Онкология жамияти мамлакатда тамаки маҳсулотларини истеъмол қилиш камаймаганлигини ва ҳамон «сигарета ҳар йили 300 мингга яқин американликнинг ёстиғини қуритаётганлигини» қайд этди.

(ТАСС, 23 декабрь).

• Партия турмуши: ҳисобот йиғилишларида

ТАЯНЧ НУҚТАСИ

БУХОРО ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДАН

Область партия комитетининг биринчи секретари И. Жабборовнинг обком бюросининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида қайта қуришга қандай раҳбарлик қилаётганлиги ҳақидаги ҳисобот докладида ҳам, музокарада сўзга чиққан нотиқларнинг нутқларида ҳам бир хил хулосага келинди: областда қайта қуришнинг бориши шу кун талаблари даражасида эмас. Обком бюросига талабчанлик ва ташаббус, ижро назорати етишмаяпти. Ҳамма жойда ҳам бошланғич партия ташкилотлари қайта қуришнинг таянч нуқталарига айлангани йўқ.

Кейинги икки йил ичида областда содир бўлган ижобий ўзгаришлар ҳаммага маълум, деб таъкидлашди пленум қатнашчилари. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми 7 процент ўсди. 58 корхона, колхоз, совхоз, минглаб бригадалар Улуғ Октябрнинг 70 йиллик юбилейини икки йиллик планларини бажариш билан кутиб олдилар. Областда пахта тайёрлаш ҳажми ўтган йилдагига нисбатан 107 минг тонна кўпайди.

Энг муҳими, партия ташкилотлари билан меҳнат коллективлари ўртасидаги алоқа янада мустаҳкамланди. Шу йилнинг январида область партия комитетининг ҳисоботи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида тингланганн обкомнинг бу соҳадаги ишида ўзгариш ясади.

Кейинги даврда обком бюроси қарорбозликка барҳам бериб, унинг сифати ва ижросига алоҳида аҳамият бермоқда. Бюро ва секретариатнинг вазифа ва иш функциялари қатъиян чегараланди. Совет, хўжалик, касаба союз ташкилотлари ўрнини босаётган турли штаблар тарқатиб юборилди. Обкомнинг сайланган активи тармоқ принципига асосланиб ишчи группаларига ажратилди. Бу группалар пленум ва бюро мажлисларига масала тайёрлашга кенг жалб этилди. Шу сабабли обкомнинг ишчи, колхозчи, қурувчи касбида ишлаётган аъзолари партиявий раҳбарликнинг чинакам мактабини ўташ имкониятига эга бўлдилар. Активга таяниб ишлаш эса бюронинг кундалик фаолиятида бўш вақт резервини ҳосил қилиш имконини бермоқда. Бу резерв бюро аъзоларига тез-тез партия қуйи бўғинларига чиқиш учун ўнғайлик туғдирди. Меҳнат коллективларидаги мулоқотлар эса бюро фаолиятидаги кўпгина камчиликларни очиқ-равшан кўрсатиб беряпти.

Пленумда ҳам коммунистлар мана шулар тўғрисида фикрлашиб олдилар. Свердлов район партия комитетининг биринчи секретари М. Раҳмонов бюро ҳаммага бир хил талабчанлик билан муносабатда бўлмаётгани тўғрисида гапирди.

— Область агросаноат комитети раҳбарлари районимизга келганларида нуқул ревизорлик билан шуғулланишади, — деди у. — Улар ҳар бир келиб кетишидан кейин обком раҳбарлари телефон қилиб танбеҳ беришади. Тўғри, районда камчиликлар оз эмас. Лекин раҳбарлар тафтиш билан шуғулланмай ишдаги камчиликларни тугатишга амалий ёрдам беришлари керак.

— Савдо хизматига мутасадди раҳбарларга нисбатан ҳам бюронинг талабчанлиги суст, — деди Бухоро уйсозлик комбинати ходими Н. Ширинова. — Мен яшайдиган микрорайондаги магазинларда харидор ҳақидан уриб қолиш қоида тусига кирган. Харид қилиб қайтимини сўрасанг, пештахта ортидаги савдо ходими танга-чақани юзингга отиб юборади. Бундай шахсларнинг пайи қачон қирқилади? Нега бюро бу участкага раҳбарлик қилувчи коммунистлар билан муросасозлик қилмоқда?

— Болажонларимиз ҳар куни деярли саккиз соат мактабда бўладилар, — деди Вобкент районидаги Ушинский номли мактаб ўқитувчиси, СССР Олий Советининг депутати Ш. Гадоева. — Уларга пешинги овқатни ташкил этиш шарт. Аммо амалда шундай бўлмаяпти. Тўрт дона қанд, бир пиёла чой ва пряник бериш билан кифояланиб қолишяпти. Кейин эса болалар орасида касалликлар кўпаётганидан ажабланамиз. Беш йилдан буён мактабимизда иссиқлик тармоғи ишламайди, райондаги мактаб ва болалар боғчаларига табиий газ етиб келмаган. Мен депутат сифатида бу тўғрида тегишли ташкилотларга мурожаат қилиб чарчадим. Ижро назоратини йўлга қўйиш керак.

Дарҳақиқат, айрим участкалардаги раҳбарлар ўртасида кишиларнинг эҳтиёжига лоқайд коммунистлар ҳамон учраб турибди. Ҳисобот докладида қайд этилганидек, икки йил ичида номенклатурадаги 193 ходим салбий сабабларга кўра лавозимидан бўшатилди. Лекин ишда камчиликларга йўл қўйган бир қатор коммунистларнинг «ўтмиш хизматлари» инобатга олиниб, уларни раҳбарликнинг бир курсисидан иккинчисига кўчириш ҳоллари ҳам тугатилган эмас. Бу кадрлар резерви билан етарли иш олиб борилмаётганлигининг натижасидир. Бу ишда ошкоралик етишмаяпти. Кадрлар масаласи кабинетларда ҳал қилинмоқда. Ромитан район партия комитетининг иккинчи секретари А. Сайфуллаев обкомнинг партиявий-ташкилий ишлар бўлими ҳузурида кадрлар ишини олиб бориш бўйича жамоатчилик кенгашини ташкил этишни таклиф қилди.

Кадрларни танлаш ва тарбиялашда, жой-жойига қўйишда ҳам, қайта қуришнинг бошқа долзарб масалаларини ҳал этишда ҳам бошланғич партия ташкилотлари фикрига таяниб иш кўриш лозим, деб уқтиришди пленум қатнашчилари. Бу эса ўз навбатида бошланғич ташкилотларда жанговарлик, ишчанлик, сафарбарлик маҳоратини шакллантиришни тақозо этади. Обкомнинг бюро аъзолари бўлса баъзан хўжалик вазифалари билан ўралашиб, бу муҳим бўғинга эътиборни сусайтириб қўймоқдалар.

— Область раҳбарлари қурилиш объектларимизга тез-тез келиб туришади, — деди «Бухараирстрой» трестининг Ромитандаги механизациялашган кўчма колоннаси экскаватор машинисти С. Наврўзов. — Аммо улардан бирон киши бошланғич партия ташкилоти фаолияти, коммунистларнинг турмуши, меҳнати, фикр-ўйлари билан қизиқиб, секретарга мурожаат қилгани йўқ. Коммунистлар кам сонли бўлган кўпгина бошланғич ташкилотларда лоқайдлик, муросасозлик, қайта қуриш ишига ишончсизлик билан қараш кайфиятлари давом этаётганига мана шулар сабаб бўлмаётганмикин?

Область партия комитети бюроси олиб борган сиёсий-тарбиявий ишларни синчиклаб ўрганилса, бюро бу соҳада фақат тор доирадаги активга суяниб, бошланғич ташкилотлар билан етарли шуғулланмагани сезилиб қолади. Партия ҳисобот йиғилишларининг дастлабки якунлари ҳам шуни кўрсатмоқда.

Ҳисобот йиғилишларида коммунистлар 200 та бошланғич партия ташкилоти бюросининг составида ўзгариш ясадилар. Шу жумладан 36 та бошланғич ташкилот секретарига коммунистлар ишонч билдирмадилар. Агар ҳамма жойда ҳам бошланғич ташкилотлар инерция ва консерватизм таъсиридан халос бўлганида, қайта қуриш синовига бардош беролмаётган коммунистлар сони областда янада кўплиги аён бўлиб қоларди.

Эндиликда мана шундай муросасизлик руҳини бошланғич ташкилотлар фаолияти нормасига айлантириш обком бюросининг энг муҳим вазифаси бўлиб қолиши зарур, деб таъкидлашди сўзга чиққан нотиқлар. Ахир, ҳисобот йиғилишларида билдирилган танқидий фикр-мулоҳазалар ва таклифлар бутун йил давомида партия йиғилишларида ўртага қўйилган таклифлар сонидан икки баравар кўплиги бошланғич ташкилотларда партия йиғилишлари кўпинча наридан-бери, расмиятчилик билан ўтаётганини билдиради.

Худди мана шу иллат пленумдаги айрим нутқларда ҳам ўз ифодасини топди. Одатдагидек, кимлардир пардозлаб берган бу нутқларда кескин масалалар хаспўшланди, раҳбарлар номига айтиладиган танқидий фикр-мулоҳазалар силлиқланди. Бундай нутқлар қайта қуриш ишига фойда эмас, фақат зиён келтиришини партия аппаратидаги айрим ходимлар ҳамон тушуниб етмаяптилар.

Пленум арафасида коммунистлар ўртасида тарқатилган анкетадаги саволларга жавоб берган ҳар беш кишидан бири обкомнинг ҳозирги состави қайта қуришнинг иккинчи босқичини амалга оширишга қодирлигига шубҳа изҳор қилди. Бюро бу ташвишли сигналдан тегишли хулоса чиқариши зарур.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. А. Антонов нутқ сўзлади.

Пленум кўрилган масалалар юзасидан қарор қабул қилди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитети масъул ходими Ю. Н. Таралин иштирок этди.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Большевик районидаги Киров номли колхоздан ёзилган коллектив аризаси текширилди. Район агросаноат бирлашмаси кенгашида молия-хўжалик фаолияти устидан бўш назорат ўрнатганликлари учун колхоз правлениеси раиси Н. Ёрмановга ва ревизия комиссияси раиси Х. Ҳазратовга қаттиқ ҳайфсан, бош экономист Нормуродовга ҳайфсан берилди.

Текшириш якунлари колхоз партия комитети ва правлениеси мажлисида муҳокама қилинди.

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР СОВЕТИ:

— Р. Холиқовнинг «Андижон — Шоҳимардон» маршрути бўйлаб қатновчи автотранспорт хизмати сифати пастлиги тўғрисидаги хати область саёҳат ва экскурсиялар совети автогаражи коллективининг кенгайтирилган йиғилишида кўриб чиқилди. Мактубда баён этилган фактлар тасдиқланди.

Гараж мудири Б. Абдуллаевга танбеҳ берилди. Автобус ҳайдовчиси Болтабоев огоҳлантирилди.

СИРДАРЁ РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— Гражданин Р. Аҳатовнинг аризаси ўша жойнинг ўзида кўриб чиқилди. Бахт матлубот жамияти правлениеси қарори билан вазифасини уддалай олмаганлиги учун хўжалик моллари магазини мудири К. Ғофуров лавозимидан бўшатилди.

ВОРОШИЛОВ РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— «Шўрўзак» совхози аҳолиси аризаси кўриб чиқилди. Меҳнаткашларга маданий-маиший шароит яратилмаганлиги тўғрисидаги фактлар тасдиқланди. Хўжаликнинг учинчи бўлимида шарт-шароит яратиш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди. Фельдшер-акушерлик пункти қурилмоқда. 1988 йилда эллик ўринли болалар боғчаси ва 417 ўринли мактаб қурилиши бўйича участка ажратиш ва лойиҳалаш учун маълумотлар тўплаш юзасидан ишлар олиб борилаётир. Юқоридаги тадбирлар устидан назорат ўрнатилди.

Шаҳарларимиз ва қишлоқларимизнинг бугунги ва эртанги қиёфаси

21 декабрь куни Тошкентда бўлиб ўтган республика кенгашида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Совет архитектураси ва шаҳарсозлигини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори асосида меъморлар ва қурувчиларнинг вазифалари муҳокама қилинди. Кенгашда архитекторлар, лойиҳачилар, қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари ва мутахассислари, партия ва совет органларининг ходимлари, республика шаҳарлари ва қишлоқларидаги қурилишлар билан алоқадор министрликлар ва идораларнинг вакиллари иштирок этдилар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Қ. Ҳ. Маҳамадалиев доклад қилди.

Кенгашда КПСС XXVII съезди ишлаб чиққан социал-иқтисодий сиёсатни амалга оширишда архитектура ва шаҳарсозликни ривожлантириш муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Партия илгари сурган уй-жой программаси, уй-жой ва социал объектлар қурилиши ҳажмининг кескин ортиши туфайли мазкур проблемалар ниҳоятда ўткир бўлиб қолади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг сўнгги сессиясида қабул қилинган республика уй-жой программасига кўра 2000 йилгача Ўзбекистон шаҳарлари ва қишлоқларида 210 миллион квадрат метр уй-жой қуриш лозим бўлади. Ана шу ниҳоятда тиғиз программани муваффақиятли амалга ошириш учун қурилишни ташкил этишга принципиал янги ёндашувлар зарур, деб таъкидланди кенгашда. Мазкур программада архитекторлар ва лойиҳачилар мавқеи алоҳида уқдирилган. Нотиқларнинг фикрича, белгиланган социал вазифани бажариш учун фақатгина «ялпи маҳсулот», фақатгина уй-жойнинг квадрат метрлари эмас, балки обдон ўйлаб режалаштирилган қулай ва шинам уй-жойлар керак, токи одамлар бу уйларда ҳузур-ҳаловатда яшашсин.

Республикада бу борада муайян тажриба тўпланган, шаҳарсозлик амалиётида миллий анъаналар ривожлантирилган анчагина ёрқин ва ўзига хос меъморлик обидалари бунёд этилган.

Аммо умумий аҳволни сира қониқарли деб бўлмайди. Сўзга чиққан нотиқлар республикадаги кўпгина шаҳарлар ва қишлоқлардаги қурилишлар сўнгги вақтда кўримсиз ва бир хил бўлиб қолаётганини таъкидладилар. Тошкент, Чирчиқ, Фарғона, Самарқанд, Бухоро ва бошқа шаҳарлар ҳамда район марказларидаги янги уй-жой массивлари икки томчи сувдай бир-бирига жуда ўхшайди. Республикадаги барча шаҳарларда ҳам, Ўзбекистон пойтахтида ҳам аслида уй-жой массивлари, микрорайонлар, хиёбонлар ва кўчаларнинг тугалланган меъморий обидалари йўқ. Архитектура ечимларининг соддалиги ва чиройи ўрнини кўпинча дабдаба ва ортиқча ҳашам эгалламоқда. Уй-жойлар ва жамоат биноларининг қиёфаси ва уларни режалаштиришда демографик, миллий-маиший хусусиятлар, маҳаллий табиий иқлим шароитлари ҳисобга олинмаяпти. Шаҳар ва қишлоқларни қуришда монументал безак санъатидан, табиий манзара меъморлик учун бераётган имкониятлардан мутлақо қониқарсиз қўлланилмоқда, бунда географик муҳит ҳисобга олинмай, асосан нивелир ва бульдозер ишга солинмоқда.

Архитекторлар курашсиз, таъзим-таъвозе билан ўз позициясини бўшатиб берганлиги, қурилишдаги типиклик ва саноатлаштириш олдида чекинганлиги кенгашда рўй-рост айтилди.

Агар мабодо бундай «кураш» давом этаётган бўлса ҳам, у шахсиятпарастлик тусига эга бўлиб, сира ва сира амалий қарорларни қидиришга, меъморлар билан бинокорлар ўртасида иш устида чинакам ижодий алоқалар ўрнатишга қаратилган эмас.

Бунинг оқибатида эса ишга путур етмоқда. Зерикарли китобни нари суриб қўйса, ёмон кинофильмни кўрмаса, ёки кўрган тақдирда ҳам унутиб юборса бўлади... Аммо, наридан-бери лойиҳалаштирилиб, пала-партиш қурилган иморат неча ўн йиллар мобайнида одамларнинг дилини хира қилади.

Кенгашда айни вақтда меъморларга юқори сифатли бинокорлик материаллари етказиб бермаётган қурилиш материаллари саноати ходимлари шанига жиддий танқидий мулоҳазалар айтилди. Республика Қурилиш министрлиги ва Главташкентстрой шанига ҳам анчагина асосли таъналар айтилди. Тошкентдаги қурилиш конструкциялари корхоналаридан ҳам маҳсулот заводнинг ўзида етарли тарзда тайёр ҳолга келтирилмай чиқарилмоқда ва маҳсулот сифатини яхшилаш учун аниқ мақсадни кўзлаб иш қилинаётгани йўқ. Ахир, бу корхоналар яқин орада давлат қабулига ўтиши керак-ку, унда нима бўлади?!

Шаҳарсозлик практикасига яхлит уйсозлик ниҳоятда суст жорий этилмоқда, бизнинг сейсмик шароитларимизда худди ана шу яхлит уйсозлик айни муддао бўлур эди. Тошкентда қурилган дастлабки яхлит уйлар уларнинг меъморий ва фойдаланишдаги афзалликларини ишончли тарзда кўрсатди. Республика Олий Совети қабул қилган уй-жой программасида эса яхлит уй-жойлар қуриш ҳажмларини кўпайтиришга алоҳида эътибор берилган.

Архитектура ва шаҳарсозлик практикасида кўпгина нуқсонлар ва камчиликларнинг пайдо бўлиши бош сабаблари шаҳар ва қишлоқлар комплекс қурилишининг аниқ мақсадни мўлжаллаб тузилган режалари йўқлигида, лойиҳа-қурилиш жараёнининг раҳбари сифатида архитектор ролининг пасайиб кетганлигида, лойиҳаларнинг ижроси устидан муаллиф назоратининг ёмонлигидадир, деб таъкидлашди кенгаш қатнашчилари.

Ҳар бир шаҳар ва қишлоқдаги қурилишнинг ўзгармас асоси — бош пландир, бу план иқтисодий ва социал тараққиётни давлат йўли билан планлаштириш системасига узвий боғланган, узоқ муддатга мўлжалланган ҳужжатдир. Амалда эса, деб таъкидлашди нотиқлар, шаҳарсозликнинг ана шу асосий ҳужжатлари кўпинча тараққиёт жараёнларига таъсир ўтказмай, архив жавонларида чанг босиб ётибди. Ҳар бир шаҳар ва областда бош планнинг амалга оширилиши устидан фақат бош архитекторларгина эмас, шу билан бир қаторда маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, планлаштирувчи органлар, социолог ва экологлар ҳам таъсирчан назорат ўрнатишлари керак.

Кенгаш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Совет архитектураси ва шаҳарсозлигини янада ривожлантириш тўғрисидаги қарорини якдиллик билан маъқуллаб, ушбу ҳужжат фаол ижодий иш учун кенг майдон очиб беришини, бу қарор илгари архитекторлар ва шаҳарсозлар фаолиятига тўғаноқ бўлиб турган бир қанча принципиал масалаларни ҳал этишини ва ана шу муҳим социал-ишлаб чиқариш соҳасида қайта қуришни тез ва самарали ўтказишга имкон беришини таъкидладилар. Бўлиб ўтган кенг муҳокамани ҳисобга олган ҳолда ҳозир республикада ҳам ана шундай ҳужжат ишлаб чиқилмоқда. Бу ҳужжат республика меъморларига, лойиҳачилар ва бинокорларга кўп миллатли архитектуранинг энг яхши анъаналарини ривожлантириш ва кўпайтиришга, бу анъаналардан уй-жой ва жамоат бинолари, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш комплекслари қурилиши практикасида тўлароқ фойдаланишга — замонамизга муносиб бўлган иншоотлар бунёд этишга ёрдам бериши зарур.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

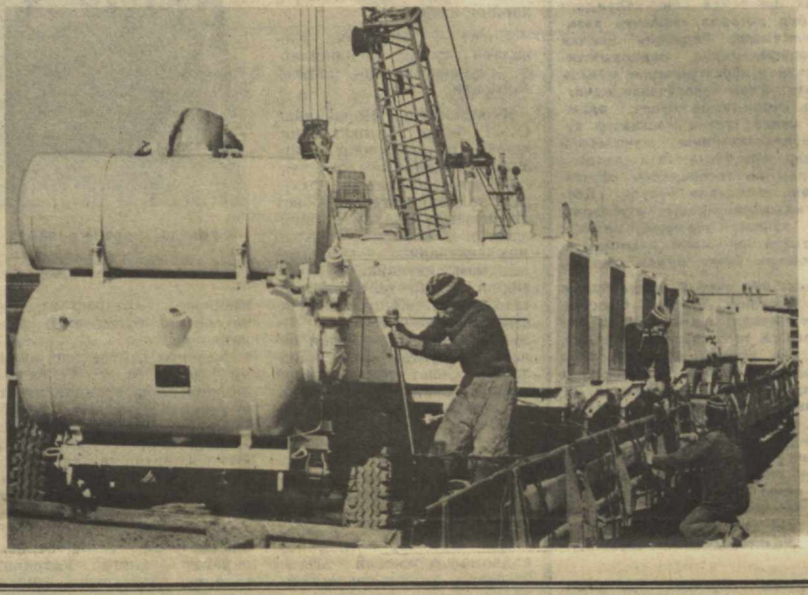

ДАВЛАТ ҚАБУЛИ ШАРОФАТИ

Тошкентдаги «Компрессор» заводи маҳсулотларига истеъмолчилар талаби сезиларли даражада ортди. Бу аввало меҳнат коллективида ишлаб чиқариш ва план интизоми мустаҳкамланганлиги, технологик жараёнда пухта изчиллик таъминланаётгани билан боғлиқ. Завод маҳсулотига асосий баҳони шу ерда— йиғув конвейеридан чиқиши биланоқ давлат қабули ходимлари беришмоқда.

Ҳозирги кунда Тошкентда чиқарилаётган компрессор қурилмалари республикамиздан ташқарида, ҳатто чет мамлакатларда ҳам муваффақиятли ишлатилмоқда. Айниқса, ПР—10/8м2 ва ПР—6м2 қурилмалари шуҳрат қозонди. Давлат қабулидан биринчи тақдимдаёқ ўтган механизмлар пешма-пеш поездларга юкланиб истеъмолчиларга юборилаётир.

Суратда: қурилмаларни платформаларга ортиш пайти.

М. Нуриддинов фотоси.

Дунё воқеалари

АФҒОНИСТОН УЛАМОЛАРИ ГОРБАЧЕВ ВА РЕЙГАНГА МАКТУБ ЙЎЛЛАДИЛАР

Афғонистон уламолари ва руҳонийлари олий кенгашининг Кобулда бўлиб ўтган умумий йиғилиши қатнашчилари СССР ва АҚШ раҳбарлари номига мактублар йўллашди.

«Биз, Афғонистон уламолари ва руҳонийларининг олий кенгаши аъзолари, Сизнинг ялпи тинчлик учун узлуксиз куч-ғайратларингизни юксак даражада қадрлаймиз ва тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз», — дейилади Совет раҳбарига юборилган мактубда.

Афғон руҳонийлари мамлакатдаги оғир вазиятга бефарқ қараб тура олмайдилар. Ҳозир коалиция ҳукумати тузиш йўли билан урушни тўхтатиш, олий жирғада тасдиқланган конституция асосида эркин шароитда сиёсий партиялар тузиш ва уларнинг фаолиятини амалга ошириш, бошқа демократик ўзгаришлар учун яхши имкониятлар пайдо бўлди, дейилади ҳужжатда. Душманларимизнинг қаршилигига қарамай, ҳокимиятнинг минг-минглаб мухолифлари қурол-яроғларини ташлаганликларидан, неча ўн минглаб афғонлар чет эллардан ватанига қайтиб келишганидан биз мамнунмиз.

Афғонистондаги миллий яраш жараёнини қўллаб-қувватлагани учун Совет раҳбарига миннатдорчилик изҳор этиб, уламолар ва руҳонийлар олий кенгашининг аъзолари унга мамлакатда ҳунрезликни тўхтатишга қаратилган куч-ғайратларни давом эттириш даъвати билан мурожаат қилдилар.

Афғонистон руҳонийлари АҚШ президенти Р. Рейганга ёзган мактубда уни экстремистларга қурол-яроғ етказиб беришни тўхтатиш ва уларга моддий ёрдам бераётган доираларга тазйиқ ўтказиш йўли билан Афғонистонда тинчлик ўрнатиш учун кўмаклашишга даъват этдилар. (ТАСС).

ЯРУЗЕЛЬСКИЙ ВОЕВОДАЛАР КЕНГАШИДА НУТҚ СЎЗЛАДИ

Тугаётган йилда ПХРда социалистик янгиланиш жараёни учун, мулоқотни ва миллий иноқликни мустаҳкамлаш учун муҳим бўлган кўпгина масалаларнинг ҳал этилишига эришилди, деди ПБИП Марказий Комитетининг Биринчи секретари, ПХР Давлат Кенгашининг Раиси В. Ярузельский. У халқ кенгашлари ва воеводалари раисларининг Варшавада бўлиб ўтган кенгашида нутқ сўзлади. Кенгаш 1988 йилда ПХРни иқтисодий ривожлантириш проблемаларига ва ҳокимият маҳаллий органларининг вазифаларига бағишланди.

Умуммиллий референдум йилнинг энг катта воқеаларидан бири бўлди, деб таъкидлади Польша раҳбари. Ўзидан олдинги кампания сингари референдум ҳам демократик фаолият мактаби бўлди, воқеликни ўзгартиришга интилишни тасдиқлади. Мамлакат гражданлари экономикадаги ўзгартишлар ва ижтимоий-сиёсий ҳаёт программасининг чинакам ва актив муаллифлари эканликларига ишонч ҳосил қилишлари керак. Шундагина уларнинг ислоҳотларни амалга оширишда ўзаро масъулиятли бўлишига ва иштирокига таяниш мумкин. Ислоҳотнинг у ёки бу асосий жиҳатлари бемаънилаштирилишига йўл қўйиш мумкин эмас. Биз халқ хўжалигида мувозанатга эришиш учун бурилиш йили бўладиган йилга кириб боряпмиз. Аҳоли экономикада, товарлар ва хизматлар бозорида силжишга эришилётганлигини сезиши зарур. Ҳозирги вақтда референдум якунларини батафсил ва сергаклик билан таҳлил этиш, энг муҳими референдумни ўтказиш чоғида очиб ташланган ҳолатларни аниқ белгилаш керак. Халқ кенгашлари сессиялари миллий уйғониш ватанпарварлик ҳаракати вакиллари, жамоат ташкилотларининг вакиллари, шунингдек оммавий мунозара чоғида қимматли таклифларни ўртага қўйган гражданлар иштирокида ана шу иш билан шуғулланишлари лозим деди В. Ярузельский.

(ТАСС).

ҚУРОЛСИЗ ДУНЁ САРИ БУРИЛИШ

Бутун инсоният нигоҳи Вашингтонда шу йил 7-10 декабрь кунлари бўлиб ўтган олий даражадаги Совет—Америка учрашувида бўлганлиги бежиз эмас, албатта. КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ Президенти Р. Рейган бу тарихий учрашув чоғида замонамиз учун энг нодир ҳисобланган ҳужжатни—оралиқ ракеталари, яъни ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш ҳақидаги битимни имзолашди. Бу қуролсиз дунё сари қўйилган биринчи қадамдир. Ҳозирга қадар амалда бўлган битимларда асосан ажал пойгасини чеклаш назарда тутилганди, холос. Энди бўлса, гап тарихда биринчи марта қурол-яроғларнинг ўзини йўқ қилиб юбориш тўғрисида бормоқда.

Хўш, ҳар икки томон Шартномада тугатилиши ҳақида келишиб олган ўртача ва камроқ олислик ракеталарининг ўзи нима? Ўртача олислик ракеталари (ЎОР)га ҳаракат радиуси 1000 километрдан 5500 километргача бўлган, кам олислик ракеталари (КОР) туркумига эса 500 километрдан 1000 километргача учадиган ракеталар киради. Шартномага мувофиқ совет томони 1752 та ракетани (826 та ўртача олислик, 926 та камроқ олислик ракетаси). Америка томони эса 859 та ракетани (689 та ўртача олислик, 170 та камроқ олислик ракетаси) тугатиши лозим.

Ракеталарни тугатиш муддати. Шартномада ракеталарнинг қай муддатда тугатилиши келишиб олинган. У ратификация қилингандан —қонуний кучга киргандан кейин уч йил мобайнида фақат ўртача олислик ракеталаригина эмас, балки уларни учириш қурилмалари, барча ёрдамчи асбоб-ускуналар ва иншоотлар ҳам тугатилиши керак. Тугатиш ишлари эса икки босқичда ўтади. Биринчи босқич 29 ой давом этади, иккинчи босқич муддати эса қисқа — у 7 ойни ўз ичига олади. Кам олислик ракеталари бир ярим йил ичида тугатилиши лозим.

Ракеталарни тугатиш усуллари. Томонларнинг ракеталарни тугатиш усуллари турличадир. Американиклар қаттиқ ёнилғини ёндириб юбориб, қолган ҳаммасини пресс остига жўнатишади. Совет томони эса оддий портлатгич боғлами билан ракеталарни қўпориб ташлайди. Томонлар, шунингдек ракеталарни учириш ёки отиб тугатиш ҳуқуқига эгадир. Учирувчи қурилмалар ва ёрдамчи иншоотлардан жанговар мақсадларда фойдаланмаслик мақсадида улар яроқсиз ҳолга келтирилади. Ракеталар ва уларга тегишли барча ускуналарни СССР 8 жойда, АҚШ эса 2 жойда тугатади.

• Шарҳловчи минбари

СССР ва АҚШ Шартномага мувофиқ тугатиладиган қурол-яроғлар ҳақидаги маълумотлар (1987 йилнинг 1 ноябрига бўлган маълумотлар) билан айирбошлаб олишди. Шартнома ратификация этилиб, у қонуний кучга киргандан сўнг улар 30 кун ичида яна бир марта шундай маълумотлар билан айирбошлашади, сўнгра бундай «солиштиришлар» ҳар ярим йилда ўтказилиши керак.

Бир томон иккинчи томонни ракеталарни тугатиш куни ҳақида бохабар қилгандан кейин у ёки бу объект 60 кунлик муҳлат ичида тугатилиши лозим.

Контрол қандай амалга оширилади? Шартномада контрол масаласига алоҳида ўрин берилган. Кўзда тутилган қаттиқ инспекция системаси томонларнинг ўзига олган мажбуриятларидан чекиниш имкониятини истисно этади.

Шартнома ратификация қилингандан кейин 30 кун ўтгач, бир томон иккинчи томонга тегишли барча ракеталар операция базалари ва улар ёрдамчи объектларини инспекция эта олади. Бундан фақат ракеталар ишлаб чиқарувчи заводларгина мустасно. Дастлабки маълумотларни текшириш инспекциялари Шартнома кучга киргандан кейин 90 кундан кечиктирмай тугаши лозим, улардан мақсад — ракеталар, улар қурилмалари, ёрдамчи асбоб-ускуналари ва иншоотлари сонини контрол қилишдир.

Уч йиллик давр мобайнида ракеталар операция базалари ва ёрдамчи объектларни тугатиш фактлари тасдиғи бўйича инспекциялар амалга оширилади.

Шартномадаги махсус моддада гумонсираш юзасидан инспекциялар ўтказилиши ҳам кўзда тутилади —Шартномада улар норма негизидаги инспекциялар сифатида белгиланган. Шартнома кучга киргандан бошлаб 13 йил давомида, яъни ҳатто оралиқ ракеталарини тугатиш жараёни ниҳоясига етгандан кейин ҳам ҳар йили текшириш давом эттирилаверади.

Дастлабки уч йилликда ҳар бир томон учун йилига 20 тадан инспекция, кейинги беш йилликда 15 тадан ва охирги беш йилликда эса 10 тадан инспекция ўтказиш белгиланган. Ана шу муддат, яъни 13 йил давомида ракеталар тайёрловчи заводларда ракеталарни ишлаб чиқармаслик юзасидан доимий текширув амалга оширилади. Завод периметри бўйича инспекторларнинг постлари ўрнатилади. Маҳсулотлар завод территориясидан ташқарига фақат учта ўтказиш пункти орқали олиб чиқилиши мумкин. Улар бу ерда махсус контролдан ўтказилади. СССРда Воткинскдаги (Удмуртия) завод, АҚШда эса Магна шаҳридаги (Юта штати) завод доимий контрол остида бўладиган объектлардир.

Контрол чораларини мувофиқлаштириш, томонларнинг ўзаро даъволарини ҳал этиш мақсадида Совет—Америка махсус комиссияси тузилади. Кўриниб турибдики, контрол тартиби билан боғлиқ барча масалалар ипидан-игнасигача пухта ўйлаб чиқилган.

* * *

Ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Совет—Америка Шартномаси — жаҳон сиёсатидаги катта воқеа бўлиб, у янгича сиёсий тафаккур ғалабасидир.

Ўртоқ М. С. Горбачев Совет телевидениеси орқали сўзлаган нутқида таъкидлаганидек, Шартнома қуролланиш пойгасидан қуролсизланиш сари бурилиш мумкинлигини ҳаммага кўрсатди. Энди гап Шартномани тузиш имконини берган муҳитни сақлаб қолишда, бундан буён ҳам амалий ва изчил ҳаракат қилишда. Бунинг учун эса биринчи навбатда Шартномага қонуний куч бағишлаш — уни ратификация қилиш зарур.

А. РЎЗИЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми халқ контроли органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети оғир саноат, химия саноати ва машинасозлик бўлими мудирининг ўринбосари ўртоқ Анвар Рашидович Рашидовни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Акмал Икромов район комитетининг биринчи секретари ўртоқ Тўйчи Ҳайдаровни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

• *Бердақ туғилган куннинг 160 йиллигига*

УЛУҒ ШОИР

Шоир эдим, кўзим кўрганин ёздим,
Кўнглимнинг сезганин, билганин ёздим,
Замон жафосидан сарғайдим, оздим,
Келурми деб яхши кунлар халқ учун.

Улкан дард билан битилган бу хассос мисралар қорақалпоқ халқининг фахри, инқилобгача бўлган давр классик адабиётининг асосчиси, демократ шоир Бердақнинг ўтли ва жасоратли қаламига мансубдир.

Шоир Бердақ ижодий фаолияти қорақалпоқ халқининг XIX аср ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳаётида чуқур ва сезиларли из қолдирган ноёб ҳодисалардан ҳисобланади.

Айтиш керакки, Бердақнинг халқ орасида шунчалик улкан обрў-эътиборга, чексиз меҳр-муҳаббатга сазовор бўлиши, халқ томонидан ҳозиргача унинг қаламига мансуб 20 минг мисрадан зиёд шеърий асарларнинг авлоддан-авлодга, оғиздан-оғизга ўтиб, авайлаб сақланиб келиши, маданий меросимизнинг олтин фондидан мустаҳкам ўрин эгаллаши тасодифий эмас.

Бу сўз санъаткорининг шеърияти — жозибадор, ранг-баранг, ғоявий-бадиий жиҳатдан юксак шеърият. Унинг ижодиёти том маънода XIX аср қорақалпоқ ҳаётининг бадиий солномасидир. Унинг асарларида инқилобгача бўлган давр қорақалпоқ меҳнаткашларининг социал ҳаётига тегишли мўъжазгина, бир қарашда маиший турмуш икир-чикирлари бўлиб кўринган ҳодисалардан тортиб, халқ тақдирида юз берган улкан бурилишларга теран ва ҳаққоний ифодасини топди. Бунинг боиси шундаки, у оддий, камбағал меҳнаткаш хонадонда дунёга келди, ёшлигидан бошлаб етимлик, ёт эшикларда тентираш нима эканлигини ўз ҳаётида синаб кўрди. Шу сабабли баъзи ўзига тўқ одамларнинг болалари каби вақтида илм-маърифат ололмади. Бироқ табиатан зеҳнли, интилувчан, истеъдод ва қобилиятга эга бўлган Бердимурод имконият топилди дегунча ўқиш-ўрганиш билан машғул бўлди. Бу даврда у ўз халқининг қадимий, бой ва ранг-баранг фольклори намуналарига қулоқ тутди, Умирбек ва Жийронча ҳақидаги ривоят ва ҳикоятларни эшитди. «Қирққиз», «Алпомиш», «Шаҳриёр», «Қўбон», «Маспошшо», «Гўрўғли», «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» сингари қаҳрамонлик ва ишқий-саргузашт эпосларига меҳр қўйди. Бўлғуси улкан шоир ўз халқи орасидан етишиб чиққан Жиян Жиров, Кунхўжа, Ажиниёз каби таниқли шоирлар анъаналаридан баҳра олди, шунингдек, қуҳна ва қадимий Шарқнинг Фирдавсий, Низомий, Навоий, Фузулий, Махтумқули каби устоз санъаткорларидан ғойибона таҳсил кўрди. Бу ҳақда шоир машҳур «Излар эдим» шеърида шундай эътироф этади:

«Чор китоб»дан нари қочдим
Навоийдан савод очдим.
Фузулийдан дурлар сочдим,
Донопарни излар эдим.

Унинг ўз даврининг илғор фарзанди бўлиб етишишида, санъаткор сифатида улкан обрў қозонишида, кўриб ўтганимиздек, ҳам чуқур миллий традицияларнинг, ҳам Шарқу Ғарбга алоқадор прогрессив, гуманистик анъаналарнинг ўзига яраша ўрни, ҳаётбахш, ҳарорати мавжуд. Шу асосда халқ орасида ва бадиий ижодда ўзига хос овозли, истеъдодли импровизатор шоир, қалбида туғилган асарларнинг моҳир ижрочиси — бахши бўлиб етишди.

Бердақ XIX аср қорақалпоқ адабиётида новаторона изланишлар йўлидан бориб, шеъриятни янгича шакл ва мазмун билан бойитган, унинг кичик ва кўламли жанрларида сезиларли ўзгаришлар ясаган санъаткордир. Шоир миллий адабиёт тарихида биринчилардан бўлиб социал-сиёсий лириканинг гўзал ва теран намуналарини яратди. Лиро-эпик ва эпик достончилик анъаналарини бошлаб берди. Адабиёт тарихида илк маротаба туркий халқларнинг, шу жумладан қорақалпоқ халқининг келиб чиқиши ва ўтмиш тақдири ҳақида ҳикоя қилувчи бадиий «Солномалар»ни ва «Шажаро»ни ёзди. Замонавий қорақалпоқ шеъриятини янгича образлар, оригинал характерлар ва типлар билан бойишига муҳим ҳисса қўшди.

Шоирнинг шеърияти ранг-баранг бўлиши билан бир қаторда ғоявийлик даражаси, бадиий пишиқлиги ва тўлақонлиги билан ўз ўтмишдошлари ижодидан ҳам ажралиб туради. Бир сўз билан айтганда, Бердақ ижоди XIX аср қорақалпоқ шеъриятида олға ташланган қадамдир. Шоир ижодиётига хос бу ўсиш — ўзгариш ва камолотни унинг социал лирикасига мансуб «Солиқ», «Бу йил», «Ҳўкизим», «Денгиз балиғин бермади» сингари асарларида ёрқин сезиш мумкин. Мазкур асарларда Бердақ оддий қашшоқ овул меҳнаткашларининг жамиятдаги бой, бий, оталиқ, хон каби эксплуататор синф вакиллари зулмидан бениҳоя азоб-уқубат кўраётганликлари ҳақида жасорат билан ёзади, юқори синф вакиллари ва халқ нонини туя қилаётган дин-шариат пешволарининг қилмишларини аёвсиз фош этади.

Шоир адабий мероси, унинг қаламига мансуб шеърлар ва поэмалар шуни кўрсатадики, у ўз даврининг энг илғор, энг прогрессив кишиларидан бири бўлиб етишди. Унинг асарларида санъаткорнинг ғоявий, этик ва эстетик қарашлари, ижод принциплари ёрқин кўриниб туради.

Унинг ижодиёти оддий меҳнаткаш инсонга меҳр-муҳаббат ғояларини тараннум этади. Шоирнинг «Бўлган эмас», «Булбул», «Бу замон», «Яхшироқ» ва бошқа шеърларида қорақалпоқлар ҳаёти ва турмушининг реалистик манзаралари моҳирлик билан чизиб берилганки, феодализм даврининг бу аччиқ ҳақиқати шоир ва бахши қалбини нақадар изтироб, алам ва дардларга ошно этганлигини англаш қийин эмас. Унинг бу асарлари бамисоли феодализм жамиятига нисбатан қўйилган айбномадай жаранглайди:

Адолат йўқ на бегида, на хонда,
Шодлик йўқ ғарибда, фақир инсонда.
Бебахт ўтмоқдамиз бу кенг жаҳонда,
Ҳамма сири менга аён кўринди.

Инсон ва жамият муносабати ҳақидаги фикр-мулоҳазалари фақат унинг социал-сиёсий лирикасидагина эмас, балки кўламли полотноларида ҳам мавжуд. Муҳими шундаки, шоирнинг гуманистик қарашлари ўз моҳияти жиҳатидан олға ташланган қадам бўлиб, XIX асргача яшаб ижод этган Шарқнинг машҳур классик санъаткорлари дунёқарашидан жиддий фарқ қилади. Бу нарса, хусусан, «одил подшо»ларга муносабат масаласида аниқ кўринади. Бердақ ўз ўтмишдошларининг бу борадаги орзулари сароб эканлигини англайди ва «Бўлган эмас» шеърида шундай якуний хулосага келади: «Бу дунё — дунё бўлгали, подшоҳ одил бўлган эмас».

Фалсафий қарашлари унинг «Аҳмоқ подшо» достонида янада юксалган ҳолатда кўринади. Асар хотимасида шундай манзара бор: хон зулмидан хўрланган ва эзилган меҳнаткашлар бир ёқадан бош чиқариб, золимлар салтанатига қарши курашиб ғолиб чиқадилар ва манархияни қулатадилар.

«Келин» ва «Уйланма» сарлавҳали шеърларида хотин-қизлар эрки, ҳақ-ҳуқуқи, бахт-саодати ва севги-муҳаббати ҳақидаги мулоҳазалари теран акс этган. Сирасини айтганда, бу масалаларга нисбатан шоирнинг қарашлари нафақат қорақалпоқ адабиётида, балки қанча асрлардан бери ривожланиб келаётган қўшни ва қардош Ўрта Осиё ва Қозоғистон адабиётлари тарихида айтилган янги сўздир, дея фахрланса арзийди. Чунки шоир зулмат замонасида туриб пок севги-муҳаббатни, шу асосга қурилган оилани улуғлайди, замондошларини маънавий-ахлоқий покизаликка чақиради.

Шоирнинг «Болам», «Нодон бўлма», «Билгайсиз», «Қарамас» каби асарларида маърифатпарварлик ғоялари балқиб кўринади. У ўз замондошларини меҳнатсевар бўлишга, вақтида илм олишга даъват этади, билимли бўлишни кўп нарсаларга эга бўлишнинг воситаси сифатида таъкидлайди. «Излар эдим» шеърида ёшларни бахт-саодатга элтувчи йўлларни излаб узоқ-узоқларда, ҳатто Россияда, рус халқи орасида илм-маърифат олишга чақиради:

Ақли комил, илмий зўр,
Илмли эл бўлмайди хўр.
Саодатга бошласа йўл,
Урисятни излар эдим.

Бердақнинг аксарият асарлари халқлар дўстлиги, қон-қардошлиги ғоялари билан суғорилган. Шоир «Излар эдим» шеърида ва «Шажара» достонида барча халқларнинг қон-қардошлиги, дўст-биродарлиги, бир-бирлари билан иноқ ва ҳамкор бўлишлари ҳақида ибратли мулоҳазаларни ифода этадики, бу фикрлари ҳам санъаткор интернационализмидан дарак беради.

У қорақалпоқ тарихидаги миллий мустақиллик учун Хива хонлари зулм-истибдодига қарши қонли курашларининг гувоҳи бўлди. Жумладан, 1856—57 ва 1859 йилларда юз берган тарихда «Қўнғирот қўзғолони», «Бўзатов кўтарилиши» деб аталган фожиавий воқеалар шоир қалбида ўчмас из қолдирди. У «Эрназарбий» ва бошқа асарларида ўзбек, қорақалпоқ ва қозоқ меҳнаткашлари бошини бириктириб курашга отланган халқ ботирларининг жасоратини улуғлади.

Сатира ва юмор феодализм жамиятида яшаб ижод этган санъаткорлар учун аксарият пайтларда мустабид золимлар, эксплуататор синф вакилларини фош қилиш воситаси, шу орқали меҳнаткашларга маънавий-эстетик завқ бериш воситаси бўлиб келди. Бердақнинг «Хасис экан», «Дод дема», «Жаметга» каби асарларида маҳаллий бою бекларнинг ўзбошимчаликлари, нодонликлари, дин-шариат пешволарининг пинҳона қилмишлари аччиқ кулги остига олинади.

Айтиш керакки, шоирнинг дин, шариатга нисбатан фалсафий қарашларида сезиларли зиддиятлар мавжуд. Чунончи, у «яратган»ни дунёнинг асоси, ўзини эса «ҳақнинг қули» деб билади, дин-шариат қонун-қоидаларини тан олади, бироқ унга изчил амал қилмай халқни алдаб кун кечираётган мулла, эшонларни аёвсиз фош этади. Буни нима билан изоҳлаш мумкин? Бунинг боиси шундаки, феодализм жамиятида яшаб ижод этган аксарият санъаткорлар каби, у ҳам ўзи яшаган даврнинг фарзанди эди. Бердақ дунёқарашидаги бу чекланганлик аломатлари унинг поэтик ижодий қудратини асло пасайтира олмайди.

Бутун умр халқ дардини куйлаган ва ўйлаган, қорақалпоқ халқининг озод ва бахтли кунларини кутган шоир ва бахшининг орзулари фақат улуғ инқилоб, ленинча ғоялар туфайли амалга ошди. Социалистик жамият Бердаққа иккинчи боқий умр берди. Инқилобгача бўлган даврда халқ орасида асосан оғзаки, қисман ёзма равишда тарқалиб, ҳатто бирор «девон» тусини ололмаган шоир ижоди 30-йиллардан бошлаб тўплана бошланди, 40-йиллардан эътиборан унинг асарлари она тилида қайта-қайта нашр этилди. Бердақ асарлари атоқли ўзбек шоири Миртемир таржимасида беш маротаба ўзбек тилида босилиб чиқди. Миртемирнинг бу заҳматлари ҳақли равишда Бердақ номидаги ҚҚАССР давлат мукофотига сазовор бўлди. Шунингдек, Бердақ шеърияти қардош рус, тожик, туркман, қирғиз, қозоқ ва бошқа халқлар тилларида китоб ҳолида эълон қилинган.

Унинг ҳаёти ва ижодини ўрганиш иши автоном республикада 30-йиллардан буён давом этиб келмоқда. Бу давр оралиғида бердақшунослик шаклланди, ривожланди ва юксалиш босқичларини босиб ўтди. Бугун биз бердақшунослик тараққиётига ўз улушларини қўшган Н. Довқораев, Ш. Хўжаниёзов, С. Мауленов, С. Бассин, А. Бегимов М. Дарибоев, Қ. Аимбетов, У. Сагитов, Ў. Кожуров, М. Нурмуҳамедов, Қ. Мақсетов, Н. Жапақов, Ж. Бозорбоев, К. Мамбетов, К. Худойбергенов ва бошқа олимларнинг тадқиқотларини ҳурмат билан эсга оламиз. Кейинги ўн-ўн беш йил оралиғида бердақшунослик соҳасида янги тадқиқотлар яратилди. Бир вақтлар бердақшунослар асосан шоир асарларини тўплаш, системалаштириш, нашр этиш ва унинг ижодига хос муҳим қирралар ҳақида илмий изланишлар олиб борган бўлсалар, кейинги пайтларда Бердақ ижодининг фалсафий, педагогик, этик ва эстетик қирралари тадқиқот объектига айланди, текстологик изланишлар чуқурлашди.

Шоир ижоди ўз ғоявий-бадиий теранлиги билан С. П. Толстов, П. П. Иванов, Е. Э. Бертельс, Н. А. Баскаков, К. К. Юдахин М. Авезов, З. С. Кедрина, Ч. Айтматов каби таниқли олим ва ёзувчиларнинг диққат ва эътиборини қозонди. Шоир ижодининг қирралари ҳақида А. Саъдий, Ғафур Ғулом, Ойбек, И. Мўминов, Х. Воҳидов, Ғ. Каримов, М. Қўшжонов, А. Ҳайитметов сингари ўзбек олимлари ва шоирларининг қизиқарли кузатишлари матбуотда босилди. Диққатга сазовор фактлардан бири шуки, ўзбек олими Б. Қурбонбоев шоир ижоди юзасидан илмий тадқиқот ишларини олиб бориб, «Бердақ ижоди» ҳамда «Бердақ ва ўзбек адабиёти» номли монографияларини эълон қилди. Муаллифнинг кейинги китоби ўтган йили Нукусда, қорақалпоқ тилида ҳам босилиб чиқди. Олимнинг фикр-мулоҳазалари бердақшуносликка қўшилган сезиларли ҳисса бўлиб, бундан кейин улуғ шоир ижодини тор масштабда эмас, балки кенгроқ кўламларда ўрганишга даъват этади.

Айни шу кунларда автоном республика меҳнаткашлари, кенг адабий жамоатчилик қорақалпоқ адабиётининг асосчиси, демократ шоир таваллудининг 160 йиллигини нишонламоқда.

Бу фақат қорақалпоқ халқининггина эмас балки кўпмиллатли совет адабиёти ва санъатининг байрамидир.

Бутун умри бўйи халқ бахт-саодатини ўйлаган ва тараннум этган шоир бугун биз билан бирга. Унинг ўтли, жасоратли ва ҳароратли шеърияти айни пайтда КПССнинг тарихий XXVII съезди қарорларини ва қайта қуришдек муҳим ва масъулиятли вазифани амалга ошираётган совет кишилари учун маънавий-эстетик завқ берибгина қолмай, балки бу улуғвор ишларнинг рўёбга чиқишида мададкор бўлиб турибди. Шу сабабли Бердақ шеърияти ва унинг бутун ўлмас ижоди умрбоқийдир.

М. АРАЛБОЕВ,
Қорақалпоғистон область партия комитетининг секретари.

Ҳайкал ўрнатилди

Қорақалпоқ адабиётининг классик шоири Бердақ (Бердимурод Қарғабой ўғли) мазлум халқ куйчиси сифатида тарихда қолган. Унинг ижоди меҳнат аҳлига қизғин муҳаббат, эксплуататорларга қаҳр-ғазаб руҳи билан суғорилган. Бердақ туғилиб ўсган Бўзатов районида очилган ҳайкалда демократ-шоир, мутафаккир, файласуф образи ўз ифодасини топди. Бу воқеа шоир таваллудининг 160 йиллигига бағишланди. Ҳайкал муаллифлари— Қорақалпоғистон халқ рассоми К. Бердимуротов, архитекторлар А. Мадиёров ва Х. Қолжоновлардир.

Қорақалпоғистон АССР.

(ЎзТАГ).

ҚАРДОШЛИК ОИЛАСИДА

25 декабрда Украинада Совет ҳокимияти ўрнатилганлигига 70 йил тўлади

Петроградда бўлган Октябрь қуролли қўзғолонидан кейин бор-йўғи бир ярим ой ўтгач, Советларнинг биринчи Бутунукраин съезди ўтказилди. Бу анжуман Украинада Совет ҳокимияти ўрнатилганлигини ва Украина ССР ташкил этилганлигини эълон қилди.

Украина ССР Гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушида вайрон бўлган ўз экономикасини икки марта тиклади. У мамлакатимиздаги барча халқларнинг қардошларча ёрдами туфайли тараққиётда катта муваффақиятларга эришди. Эндиликда бу республика СССРнинг муҳим ёқилғи-металлургия базаси, кўп тармоқли машинасозлик, химия ва нефть химияси, енгил ва озиқ-овқат саноатига эга йирик районларидан биридир. Республиканинг юксак даражада ривожланган кўп тармоқли саноати ва агросаноат комплексидаги қудратли ишлаб чиқариш-техника потенциали УССР экономикасининг барқарорлигини таъминлаяпти. Мазкур экономика мамлакат ягона халқ хўжалик комплексининг ажралмас қисмидир.

Совет Украинаси — СССРдаги энг кўп миллатли республикалардан биридир. Бу ерда юздан зиёд миллат ва элатга мансуб кишилар дўстона оилада яшаб, ягона мақсад йўлида меҳнат қилмоқдалар. Ундаги илмий коллективлар 160 та Иттифоқ аҳамиятидаги комплекс илмий-техникавий программаларни бажаришда иштирок этмоқда. СССР халқлари маданиятларининг ўзаро таъсири туфайли украин миллий маданияти бошқа халқлар эришган энг яхши ютуқлар билан бойиб боряпти. Украинада иттифоқдош республикалар адабиёти ва санъати ўн кунликларини, «Олтин куз» музика фестивалларини, Шевченко хотирасига бағишланган адабиёт ва санъат байрамларини ўтказиш анъана бўлиб қолди.

Украина ССР Иттифоқи ва Белоруссия ССР билан биргаликда Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ва бошқа кўплаб халқаро ташкилотлар ишида, мамлакатимизнинг ташқи сиёсий йўлини амалга ошириш ишида фаол қатнашмоқда. Тинчлик мақсадларини изчиллик билан ҳимоя қилмоқда.

Мана бу сурат Украинада бўлиб ўтган Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунлари пайтида олинган. Сиз унда машҳур украин хонандаси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати, ССР Иттифоқи халқ артисти Дмитрий Гнатюк билан Ўзбекистон Давлат филармония-концерт бирлашмасининг солисти Ҳасан Каримовни кўриб турибсиз. Бу халқлар дўстлиги, маданиятлар дўстлиги тобора мустаҳкамланиб бораётганлигидан яна бир нишонадир.

В. Самохоцкий фотоси (ТАСС).

• *Шоиралар дафтаридан*

Тинчликка имзо

Имзо чек, дўстим!
Токи бу имзоинг,
Ўқ бўлиб қадалсин душман кўксига.
Ўт бўлиб кўринсин
бойлик ҳирси-ла,
Қонталашган
унинг мурдор кўзига.
Имзо чек, муқаддас оналар бахтин,
Покиза, осойиш қўриқлаш учун.
Имзо чек, урушда ўлган отангнинг
Мудҳиш тақдирини йўқлашинг учун!
Англасин,
юраги тошдан йўнилган,
Ул совуқ ҳайкаллар
даҳшатли жазо —
Кутажагин имзоларнинг ортида.
Имзо чек,
ёйилсин қудратли садо!
Оппоқ тонглар нафасимиз бўғмасин асло,
Кўкармасин гўдакларнинг қизил лаблари.
Шўх йигит-қизларнинг сўнмасин бахти,
Имзо чек,
қўлингда «Тинчлик дафтари».
Бу шундай дафтарки, миллионлаб юрак
Муҳрини сақлайди оппоқ бетида,
Дунё узра тинчлик учун
битилган ҳукм,
«Ҳукми одил!»
қудрат турар
муҳрларнинг ортида.
Имзо чек, сен ҳам
бу имзонг,
Бирлашган қалбларнинг жажжи ҳалқаси.
Оппоқ элим оқлигини сақлаш-чун,
Халқачалар биргалашиб
бўлар ўқ ўтмас
«Тинчлик қалъаси».
Имзо чек, дўстим!

Зулфия ОРТИҚОВА.

Урушга қарши

Бобом уруш ҳақидаги хотиралари,
Бувим ҳануз қуримаған кўзларин нами,
Келинойим қирқ йиллиқ кўк қўйлаги
билан
Опам фарзанд ҳақидаги тилаги билан,
Курашади урушга қарши.
Менчи душман—ғанимларга қарши
терилган
Ўқдай қатор «беш»ларим билан,
Океанлар оша дўстга ёзган хатларим
Тимурчилар сафидаги ишларим билан,
Курашаман урушга қарши.
Ҳали жимит кўзли укам тинчлик не
билмай
Ўзгаларга тинчлик бермай, ўзи ҳам
тинмай
Бешигига нур ёғилса кулиши билан,
Кундуз қуёш, тунлар ойни севиши билан,
Тинчлик учун — Замир деган ўз исми
билан,
Курашади урушга қарши!

Уллибиби ОТАЕВА.

Она

Онажон тоғларда юрак бўлганда,
Тиз чўкиб пойингга урар эди бош.
Сендек қаноатли инсон турганда,
Асрий муз қоялар беролмас бардош.
Сен нурдек покиза, оқила масъул,
Ҳаёт шамчироғи, гўдак бахтисан.
Сендан тафт оладир шикаста кўнгил,
Ҳамма тенг интилган орзу тахтисан.
Ҳаётда қанча кўп бўлса эзгулик,
Сенинг юрагингдан чиққан нур бари.
Борми, ҳей бу буюк қарзни узгулик —
Бирон-бир тенги йўқ, дунё гавҳари.
Онажон, дунёнинг бор хазинаси,
Меҳринг қаршисида ушоқдир, ҳечдир.
Янграсин тонг билан она алласи,
Бошқа хом хаёллар ҳаммаси пучдир.
Осмондан ой бўлиб тушгандир кимдир,
Сен ҳақда сўз қотар экан беписанд
У телба ва ёки ғўр, бетаълимдир,
Уни она туққан деб бўлмас минбаъд.
Ким ета билмаса сенинг қадрингга,
Одамзод наслидан эмас, бегона.
Мен ҳавас қиламан азиз умрингга,
Ҳаётни асраган ҳалоскор она.

Ҳалима ҚОРАБОЕВА.

ТАЖРИБАЛАР ҚАДРИ

Ёзувчи ўйлари

Халқимиз қадимдан сувни азиз билган. «Сувга тупурсанг, кўзинг кўр бўлади», «Сув ёруғлик» каби иборалар бежиз пайдо бўлмаган. Хуллас, сувнинг қадру қиммати ҳаммага аён. Лекин ундан оқилона фойдаланиш эса ҳали паст савияда.

Нега шундай? Менимча сувдан самарали фойдаланишнинг халқимизда таркиб топган усуллари унутилиб юборилипти. Оби ҳаётни тежаш бўйича янги илмий ечимлар эса ҳаётга жуда секинлик билан жорий этилмоқда.

Масалан, тоғ қишлоқларида аҳоли чашма сувлари билан кун кўради, деҳқончилик қилади. Кейинги йилларда Сурхондарё—Шеробод водийсининг тоғ дашти ҳамда чўл зоналарига сафар қилганимда, сув билан боғлиқ қатор муаммоларга дуч келдим. Замонавий сунъий сув ҳавзалари иншоотлари туфайли бир қанча обод бўлган ерларни кўрдим. Шу билан бирга, ғирромлик орқасида илғор бўлган айрим хўжаликларни, исроф қилиниб, буғлатиб, қумлик ерларга беҳуда сингдириб юборилаётган оқар сувларни ҳам кўриб, ҳайрон бўлдим. Сувни деб, жиноятга қўл урган бир илғор хўжалик раҳбари ҳақидаги гап ҳали ҳам хаёлимдан кетгани йўқ. У совхози каналдан навбат билан сув ичишига қарамай, ўз ишчиларига бошқа хўжаликларнинг ишлаб турган насосларини ўғринча, кечаси буздириб, эвазига мукофот бериб, сувни ўзига оқиздирганига нима дейсиз? Бунинг эвазига халқ, давлат қанчалик зарар кўради. Аммо унинг совхози машъал.

Қўҳитанг тоғ олди зоналарида бўлсангиз, бу ерда инқилобдан аввал қазилган ер ости қудуқлари — коризларга дуч келасиз. Уларда ҳали ҳам ер ости сувлари шарқираб оқиб турибди. Ҳамқишлоғим кўп йиллардан бери пахта ва ғаллачилик бригадири, мироб бўлиб ишлаган, ҳозирда 80 ёшдан ошган Бабай ота Элмирзаев шундай деди: бизнинг томонларда сув кўпинча иссиқда буғланиб кетади. Шунинг учун ота-боболаримиз бунинг олдини олиб, коризлар қазишган. Қайси бир йили аввалги хўжалик раҳбари суви оқиб турган кориз қудуқларининг бир нечтасини экскаваторда қаздириб, устини очиб ташлаттирган эди. Кўп ўтмай, улардан сув қочиб кетди.

Бобонинг кориз ҳақидаги фикрларини қишлоқ хўжалик фанлари кандидати Нормат Жовлиев тўлдириб, шундай дейди:

— Кориз Ўрта Осиёда қадимда жуда кўп бўлган. Хусусан унинг қолдиқлари Туркистон, Қўҳитанг томонларда ҳали сақланиб қолган. Кориз тоғ даштларида жуда керакли. Гап шундаки, коризлар сувни буғланишдан сақлаш билан бирга, ҳайвонот оламини, дарранда-ю паррандаларнинг жон сақлаб уларнинг кўпайиши учун жуда муҳим. Мен, ҳатто коризларда экин-тикин натижасида йўқолиб кетган айрим гиёҳларни, хусусан, сумбулалар ўсишини кўриб, ҳайратга тушдим. Коризлан ташқари, халқимиз аввалалари фойдаланган селхоналар, сардобаларни ҳам замонавий услубда, илмий асосда ривожлантириш керак. Бу селхоналар бир томондан хўжаликларга, иккинчи томондан жамиятга катта фойда келтирарди.

Олимнинг гапини эшита туриб, куни кеча қишлоқда бўлган бир воқеани эсладим. Ҳовлимиз ёнидан доим оқиб турадиган ариқ суви чиппа қуриганлигини кўриб, ҳайрон бўлдим. Уйдагилар барча сув хўжалик далаларига оқизилганлигини, агар ортса, аҳоли томорқаларига берилишини айтишди. Аммо ҳозир ортиб қоладиган сув борми?

Кейинчалик мен бундай муаммолар бошқа қишлоқларда ҳам борлигига ишончим комил бўлди. Айримлар экин-тикин учун кечалари сув ўғирлашса, айримлари мироб билан жанжаллашиб, судлашишгача бориб етишади. Хўш, шахсий томорқалар учун сувни қаердан олиш керак! Албатта, бу ўринда артезиан қудуқлари қўл келади. Аммо уларни қазиш учун катта маблағ керак.

Ҳамқишлоғим, тракторчи Нормамат Тошпўлатов ўз ҳовлисида кичик бўлса ҳам ҳовуз қазиб қўйган. У сув танқис бўлган маҳалларда шу ҳовуздаги сувдан фойдаланади.

— Каттароқ ҳовуз қуришим керак эди, — дейди у. — Лекин вақт қаерда? Хўжаликда шанба, якшанба кунлари ҳам ишлаймиз. Қишда, отпуска олган пайтимда ер музлаган бўлади. Ўзимиз ҳам қунт қилмаймиз. Эсимда, буруннлари ҳар бир ҳовли, ҳар бир гузарда ҳовуз бўларди. Ҳозир улардан айримлари қолган. Совхоз раҳбарлари бош-қош бўлиб, ана шу ҳовузларни ишга туширса, хўжаликка ҳам, халққа ҳам фойдаси тегарди.

Тракторчининг гапида жон бор. Бу муаммоларни ечишда асрий тажрибаларга ҳам мурожаат қилиш фойдадан холи эмас. Шарқшунос олим Бўрибой Аҳмедовнинг айтишича, Беруний номидаги Шарқшунослик институтида Ўрта Осиёнинг ҳайвоноти, иқлими, сув иншоотларига доир асрий тажрибалар баён этилган қадимги қўлланмалар сақланмоқда. Мисол тариқасида Ибн Саййид Иброҳим ал Ҳусайний ал Кашмирийнинг «Риёзат аз Ризвон ва ҳақиқат алғилмон» («Жаннат боғи ва аслзодалар гулзори») китобини айтиш мумкин. Унда Ўрта Осиё сув иншоотларига доир қимматли маълумотлар бор. Китобда ҳаммомлар, сардобалар, ариқ ва каналлар, сув билан боғлиқ иншоотлар ҳақида сўз юритилган.

Бугунги кунда сув билан боғлиқ корхоналар ишини жиддий ўрганиш, тартибга солиши лозим. Матбуотда ўқиб турибмиз, баъзи беғам раҳбарлар айби билан қанчадан-қанча ариқ-анҳор сувлари ифлосланиб, заҳарланиб бормоқда. Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессиясида табиатни муҳофаза қилиш, табиий ресурсларни асраш ҳақида муҳим қарорлар қабул қилинди.

Мен 1954 йилларга оид суд архивларини ўқиб туриб, қизиқ бир фактга дуч келдим. Ўша йиллари пайкални сувга бостириб юборган кишиларга қаттиқ жазо берилган. Аммо бугунги кунда қанчадан-қанча сувни ифлос, яроқсиз ҳолга келтираётганлар жазосиз қолади. Сувдан нотўғри фойдаланиш эвазига ерни ботқоққа, шўрга айлантираётганларчи?

Яна бир мулоҳаза. Сувни тежаш, оқилона фойдаланишда барча мамлакат ва халқлардаги тажрибалар ҳақида энг янги ахборотларни йиғиб, халққа, раҳбар ходимларга, мутахассисларга етказиш лозим. Бу соҳада амалий қўлланмалар яратилиши керак, деб ўйлайман.

Мен ўтган йил Ҳисор сафарида бўлган эдим. У ерда, айрим қишлоқларда ҳали-ҳануз чиғирлар, чархпалаклардан фойдаланишар экан. Насос агрегати учун электр қуввати ёки ёнилғи етмай қоладиган пайтлар бўлади. Чиғир-чархпалак эса сув кучи билан юради. Менимча, деҳқонлар тўғри йўл тутишган.

Ўтган асрнинг 80-йилларида Фарғона водийсини текширган олим Мейендорф «Фарғона водийси очерклари» китобида шундай деб ёзган: «Биз аввало минг йиллар давомида амалда синалган бой ютуқларга эришганларнинг (Ўрта осиёликларнинг) издоши бўлмоғимиз керак».

Ҳақ гап. Халқ ўз орзу-истакларини, меҳру муҳаббатини сув тимсолида кўплаб қўшиқларга солиб куйлаган. Сув билан боғлиқ қанчадан-қанча ривоятлар, афсоналар, эртаклар тўқиган халқимиз. Уларнинг ҳаммасида сув оби ҳаёт эканлиги, уни меҳр-муҳаббат билан эъзозлаш ифодаси йўғрилган. Биз бу эзгу-тилакларга ҳамоҳанг бўлишга бурчлимиз.

Нодир НОРМАТОВ.

МЕН—СОВЕТ ИТТИФОҚИ ГРАЖДАНИМАН!

Республика уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашида 16 ёшли тошкентликларнинг катта группаси Советлар мамлакатининг граждани деган юксак ном билан фахрланиш, бу номни ҳалол меҳнат ва Ватанга садоқат билан оқлаш тўғрисида наказ олди. Бу ерда ўқишда ва жамоат ҳаётида ўрнак кўрсатган мактаб ўқувчилари ҳамда ҳунар-техника билим юртларининг талабаларига тантанали вазиятда паспортлар топширилди.

Республика уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси Р. Ғ. Ғуломов йигит ва қизларга қарата нутқ сўзлади. У Улуғ Октябрь социалистик революцияси мамлакатимизнинг ҳар бир гражданига жуда катта социал ҳуқуқлар берганлигини эслатиб ўтди. Совет халқи бу ҳуқуқларни қўлида қурол билан қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Бугунги кунда ёшлар ота-боболаримиз ишини давом эттиришлари керак. Улар муқовасида СССРнинг герби зарҳал ҳарфлар билан ўйиб ёзилган қизил дафтарчани умр бўйи байроқ сингари авайлаб асрашлари лозим.

Партия ва комсомол, уруш ва меҳнат ветеранлари йигит ва қизларга баркамол ҳаёт йўлида оқ йўл тиладилар. Улар ёшлар Совет Иттифоқининг муносиб гражданлари бўлиш ҳуқуқини аъло ўқиш ва фидокорона меҳнат, мамлакатда амалга оширилаётган қайта қуришда фаол қатнашиш билан оқлашлари зарурлигини айтдилар.

Ёш тошкентликларга паспортларни Ўзбекистон ССР ички ишлар министри У. С. Раҳимов топширди.

Республика ветеранлар кенгашида паспортларни мана шу тантанали топшириш маросими билан янги яхши анъанага асос солинди.

(ЎзТАГ).

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти қуйидаги китобларни ўзбек тилида чоп этди:

Абу Али Ибн Сино. Тиббий рисолалар. 352 бет. Баҳоси 3 сўм 30 тийин.

Ибн Синонинг бизгача етиб келган табобатга оид рисолалари унинг илмий ижодининг тақрибан чорагини ташкил этади. Рисолаларни ички мазмунга кўра: умумий хусусиятга ёки фаннинг бирорта соҳасига оид назм ва насрда ёзилган рисолалар: бирорта аъзонинг касаллигига ёки муайян бир касалликка бағишланган ҳамда доришуносликка доир асарларга —уч гуруҳга ажратиш мумкин. Бу китобдан мазкур учала гуруҳга оид ўн битта рисола жой олган. Улардан еттита рисоланинг ўзбек тилига қилинган изоҳли таржимаси биринчи бор нашр этиляпти.

Ибн Синонинг сақланиб қолган барча тиббий асарларини тадқиқ қилиш ва оммалаштириш, биринчидан, улар муаллифнинг тиббий қарашлари тадрижий тараққиёт жараёнини аниқлашга ёрдам беради ва иккинчидан, ўртаасиёлик улуғ олимнинг табобат фани тараққиёти тарихига қўшган ҳиссасини тўлароқ аниқлашга имконият туғдиради.

Абу Мансур ас-Саолибий. Китоб Латоиф ал-маориф. Ажойиб маълумотлар ҳақида китоб. 133 бет. Баҳоси 1 сўм 40 тийин.

Китоб машҳур адиб, тилшунос ва тарихчи Абу Мансур ас-Саолибийнинг ажойиб асарларидан бири — «Китоб латоиф ал-маориф» китобини арабчадан филология фанлари доктори И. Абдуллаев таржима қилган. Унда Шарқ халқларининг X аср тарихи охиригача бўлган маданияти тарихи, этнографияси ва адабиётига оид муҳим материаллар берилган. Шарқнинг шу жумладан, Ўрта Осиёнинг айрим йирик шаҳарлари, бу шаҳарларнинг ўзига хос хусусиятлари, об-ҳавоси, суви, ташқи ва ички савдоси, қазилма бойликлари, ҳайвонот дунёси, халқнинг урф-одати ва бошқалари ҳақида асарда берилган маълумотлар муҳим аҳамиятга эга. Китобга ўртаосиёлик шоирларнинг шеърлари ҳам киритилган.

Янги йил арафасида ангренлик спорт мухлислари ажойиб совға олишди. Бу ерда «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамиятига қарашли бокс саройи фойдаланишга топширилди. Спорт иншоотида бир йўла 80 нафар кишининг машғулот ўтказиши учун имконият бор.

СУРАТДА: ёш боксчилар машғулот пайтида.

Ф. Қурбонбоев фотоси. (ЎзТАГ).

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ХОККЕЙ:

Ғолиблар аниқланди

«Известия» газетаси соврини учун ўтказилган анъанавий халқаро турнир якунланди. Олти команда бир неча кун мобайнида бош соврин учун астойдил курашди. Сўнгги тур ўйинларида қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди. Финляндия — Канада 1:4, Швеция — СССР — 1:4, ЧССР —ГФР —3:4. Бу сафарги мусобақада Канада хоккейчилари учрашувларни ҳужумкорлик билан ўтказиб, 8 очко тўплаган ҳолда биринчи ўринни эгаллашди. Совет хоккейчилари 7 очко билан иккинчи ўринни олишди. Швеция терма командаси ҳисобида бешта очко тўпланди. ЧССР ва Финляндия командалари тўрттадан очко жамғардилар. ГФР хоккейчилари икки очко билан охирги ўринда қолишди. Халқаро турнир бўлажак қишки олимпиада ўйинларига тайёргарликнинг муҳим босқичига айланди.

КУРАШ:

Йўлланма эгалари

Олмаотада классик кураш бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ зонал мусобақаларида республикамиз вакиллари муваффақиятли беллашдилар. Курашчиларимиздан етти нафари Тбилисида ўтказиладиган СССР чемпионатига йўлланма олишди. Жумладан, фарғоналик, И. Дониёров, тошкентликлар Ғ. Абдуллаев, И. Ҳамроев, А. Абдураманов, А. Игитян, Н. Кузнецов, А. Павловлар вазнларига кўра фахрли ўринларни эгаллаб, курашни давом эттириш имкониятига эга бўлишди.

ШАХМАТ:

Фарқ кам

Тошкентда халқаро гроссмейстер Г. Аъзамов хотира соврини учун ўтказилаётган Бутуниттифоқ турнирида кучлилар аниқланиб қолди. 14-тур ўйинларидан кейин ворошиловградлик Г. Кузьмин 10,5 очко билан пешқадамлик қилмоқда. Ундан ярим очкога ортда бораётган В. Маланюк (Севастополь) ва ленинградлик А. Халифманлар иккинчи, учинчи ўринларда боришмоқда.

• *Бир хат изидан*

ҲАҚИҚАТ ҲАМИША ҚАРОР ТОПАДИ

Шу йилнинг 30 майида Нурота район «Илғор чорвадор» газетасида «Саргардонлик» сарлавҳали танқидий мақола босилди. Унда Ғозғон посёлкасидаги ишчилар таъминоти бўлинмаси бошлиғи Шариф Ҳожиевнинг кўп болали она Х. Жўраеванинг тақдирига лоқайдлиги, уни нотўғри ишдан бўшатганлиги тўғрисида фикр юритилган эди. Орадан бир ҳафта ўтгач Ш. Ҳожиев редакцияга раддия хати йўллади. У Х. Жўраевани туҳматчиликда айблаган, мақоладан норози бўлган, агар редакция адолатни қарор топтиришни эп кўрмаса, ҳақиқатни четлаб ўтмайдиган жойни ахтариб топишга мажбурлигини алоҳида таъкидлаган эди.

Навоий область «Дўстлик байроғи» газетасининг 1987 йил 13 июнь сонида «Шикоят нега ёзилади?» сарлавҳали мақола эълон қилинди. Унда Х. Жўраева ишдан тўғри бўшатилган, деган хулоса чиқарилади.

Кўриниб турибдики, бир фактга икки газета икки хил ёндашяпти. Аслида қайси бири ҳақ? Ўқувчилар аниқ хулосага келишлари учун воқеани бир бошдан бошлашга тўғри келади.

Нурота районидаги Ғозғон посёлкасида яшовчи Хушвақт Жўраеванинг осойишта ўтаётган кунлари бирдан тўфонга учради. Аввалига у узоқ йиллардан буён ишлаб келаётган пирожки тайёрлаш цехи ёпилди. Кейин ошхонада хизматчилик қилаётганда, ишга сабабсиз чиқмаганлиги учун Ўзбекистон ССР Меҳнат қонунлари кодексининг 41-модда 4-бандига мувофиқ вазифасидан бўшатилди.

— Бу тақдирнинг ўйинғи эмас, — дейди опа куйиниб. — Ғозғондаги ишчилар таъминоти хизмати бўлинмаси бошлиғи Шариф Ҳожиевнинг иши. Унинг отаси бир пайтлар турмуш ўртоғимни уриб, мажруҳ қилиб қўйган эди. Тўғри, бунинг учун Идибой Ҳожиев жазосини олган. Лекин ўғли бошлиқ бўлди-ю, мени қандай бўлмасин ишдан бўшатиш пайига тушди. Дастлаб цехга гўшт маҳсулотлари бермай қўйди. Орадан кўп ўтмай штат қисқарди, деб цехни ёпди. Мени ошхонага хизматчи қилиб ўтказди. Бу ерда ишлашим учун имкон бўлмади. Прогул қилди, деб нотўғри ишдан бўшатди. Мана шундан буён ишсизман. Ишга тиклашда мадад сўраб, бормаган, ёзмаган ташкилотим кам қолди. Ҳеч бир натижаси бўлмади. Оиламиз катта. Жуда қийналиб кетдик.

Ҳақиқатан Жўраева оиласининг аҳволи оғир. Эри инвалид. Тўнғич ўғли ҳарбий хизматда. Катта қизи уйда, шу йил мактабни тугатди. Улардан кейинги тўрт фарзанди мактабда ўқийди. Она бўлса, умидворлик билан ишга тиклашларини кутади, ҳасрат тўла хатлар ёзади, район, область идораларидаги қабулларда кунларини йўқотади. Шикоятнинг бошқа томони ҳам бор. Бу Ш. Ҳожиевнинг яқин қариндошларини қўллаб-қувватлаши, сохта табеллар тўлдириши, коллективда тартиб-интизомнинг пастлиги, маънавий-психологик муҳитнинг бузилганлиги хусусида. Яъни раҳбарнинг ўз хизмат вазифасини суиистеъмол қилаётганлиги ҳақида.

— Буларнинг ҳаммаси нотўғри, — дейди ўзига ишонч билан Ш. Ҳожиев.— Ҳеч бир ғайри қонуний ҳаракатга йўл қўйган эмасман. Қайтангга, коллективда тартиб-интизом кучайди. Жўраева масаласига келсак, у 1985 йил 5 декабрдан 30 декабргача системали равишда прогул қилган. Бу ҳақда тузилган актлар ва менинг рапортимга мувофиқ уни ишдан бўшатиш тўғрисида Оқтошдаги ишчилар таъминоти бўлими касаба союз комитетининг 1985 йил 31 декабрда чиқарган қарори бор.

Ким ҳақ-у, ким ноҳақ? Редакциямизга Х. Жўраеванинг мактуби келгунича ана шу жумбоқни ечиш учун кўп ташкилотлар шуғулланган экан. Айниқса, Нурота район прокуратураси ва ички ишлар бўлими. Наҳотки, масъул ташкилотлар қарийб икки йил мобайнида аҳволга холисона баҳо беролмаган, ҳаммасини жой-жойига қўёлмаган бўлишса?!

«Гражданка Х. Жўраеванинг маъмурият ташаббуси билан меҳнат қонунлари талабларига риоя қилган ҳолда ишдан бўшатилганлиги аниқланди. Ишдан бўшатиш ҳақидаги буйруққа раддия билдиришга Х. Жўраеванинг асоси йўқ».

Нурота район прокурори М. Раҳмонқулов район ижроия комитетига йўллаган ушбу хатига 1986 йил 10 февралида имзо чеккан. Орадан бир ой ўтгандан кейин прокурор бу фикридан қайтди. Навоий область прокурорига унинг ишдан нотўғри бўшатилганлиги ҳақидаги масалани Самарқанд область прокуратураси орқали ҳал қилиш кераклигини ёзди. Чунки Ғозғондаги бўлинма қўшни область территориясида жойлашган «Самарқандмрамор»нинг ишчилар таъминоти бўлимига қарар эди. Раҳмонқуловнинг фикридан қайтишига навбатдаги хат текширилаётганда ошкор бўлган факт сабаб бўлганди.

Ўтган йил январида «Навоиймрамор» корхонаси касаба союз комитетига Оқтошдаги ишчилар таъминоти бўлими бошлиғи И. Сафиуловдан хат келди. У Х. Жўраева маъмурият буйруғига биноан 1986 йил 31 декабрда Ўзбекистон ССР Меҳнат қонунлари кодекси 41-моддасининг 4-бандига асосан ишдан бўшатилганлигини билдириб, корхона касаба союз комитетининг розилигини сўраган эди. Қизиғи шундаки, бу ташкилотнинг Х. Жўраевага ҳеч бир алоқаси йўқлигини, у ўзларининг Лангардаги цех касаба союз комитетида ҳисобда туришини ишчилар таъминоти бўлими раҳбарлари жуда яхши билишар эди. Уларнинг бундан мақсади, ҳеч бўлмаганда кеч бўлсаям, Ғозғондаги бўлинма касаба союз комитетининг Жўраевани ишдан бўшатиш ҳақидаги масалани муҳокама қилмаганлигини шундай йўл билан ёпиб юбормоқчи бўлган эдилар. «Навоиймрамор» корхонаси касаба союз комитетининг раиси бу «қармоққа» лаққа тушди. У йиғилиш ўтказмай, касаба союз комитетининг розилигини билдирувчи сохта қарорни чиқариб юборди. Раис «ҳотамтой»лигининг бошқа сабаби бор. Ш. Ҳожиев унга қариндош...

Сохта қарор прокурорни ўз фикридан қайтишга мажбур қилди. Шунингдек, Раҳмонқулов район ички ишлар бўлими участка инспектори О. Рустамов Х. Жўраеванинг аризаларини юзаки текширганлигини ҳам аниқлайди. Шунинг учун 1986 йил 25 февралда инспекторнинг Х. Жўраева аризалари юзасидан жиноий иш қўзғатишни рад этиш тўғрисидаги қарорини бекор қилиб, қўшимча текшириш ўтказиш лозим, деган хулосага келади. Афсуски, О. Рустамов яна бу масалага юзаки ва совуққонлик билан қарайди. Ҳатто ўзи аниқлаган ғайриқонуний фактлардан ҳам кўз юмиб юбораверади. Район прокурори эса кейин ўз қарорининг қандай бажарилганлигини назорат остига олмаган. Х. Жўраеванинг район ички ишлар бўлими бошлиғи О. Усмонов, участка инспектори О. Рустамовлар устидан ёзган аризаларини ҳам уларнинг ўзларига йўллайверган. Табиийки, бу билан СССР Олий Совети Президиумининг гражданларнинг таклиф, ариза ва шикоятларини кўриб чиқиш тартиби ҳақидаги Фармонининг бузилишига йўл қўйилган. Фармонга кўра, гражданларнинг шикоятлари фаолиятлари устидан шикоят қилинган органларга ёки масъул шахсларга йўлланмаслиги лозим.

Х. Жўраева такрор-такрор ёзган ғайри-қонуний ҳаракатлар нимадан иборат? Асосан Ш. Ҳожиевнинг яқин қариндошлари Мамараҳимова Хубон ва Мамараҳимова Хушвақтларнинг ишланмаган вақтларига иш ҳақи ёзганлиги, аммаси Ҳожимо Нурованинг сохта юкчилиги, поччаси М. Мамараҳимовнинг сабзавот дўконида ишлай туриб, кабобпазлик қилганлиги ва бундан ўз нафси йўлида фойдаланганлиги ҳақида. Участка инспекторидаги ҳужжатлар ҳам бу фактларнинг асосан тўғрилигини кўрсатиб турибди.

«Мен Мамараҳимова Хубонни ишчилар таъминоти бўлимига қарашли сабзавот дўконида 1985—1987 йилларда кўрган эмасман», — деб ёзади ўз тушунтириш хатида ошхона хизматчиси, КПСС аъзоси Малика Қораева. Бўлинма хизматчилари Ш. Аҳмедова, О. Эргашевалар ҳам буни тасдиқлашади. Мамараҳимова Хубоннинг ўзи бўлса, «тахминан 5—6 ой ишлаганлиги»ни айтади. Бошлиқ Ш. Ҳожиев зўр бериб унинг тўла ишлаганлигини исботламоқчи бўлади. Чунки Мамараҳимованинг тушунтириш хатида ёзганларига ишонилган тақдирда ҳам бошлиқ 7—8 ой сохта табель тўлдириб, иш ҳақи берган бўлади.

1-ошхона ошпази ёрдамчиси Хушвақт Мамараҳимова ҳам ўтган йил февралда 23 кун прогул қилган. Лекин шунга қарамай ойлик маошини тўла олганлиги, Х. Нурова ҳам юкчи бўлиб ишламаганлиги аниқланди. Бошлиқнинг яна бир қариндоши кабобпазлик қилганлиги ҳам рост. Фақат бунга Ш. Ҳожиев буйруқ бермаган, Ғозғон посёлка Совети раиси Р. Рўзиевнинг фармойиши билан бўлган эмиш.

Газетхонлар мунчалик майда далилларни келтираётганимиздан зериккан бўлишлари табиий. Наилож, ана шу майда кўринган далиллар асосида Шариф Ҳожиевнинг кимлиги ошкор бўлаётган бўлса?! Демак, унинг ҳаракатларида икки хил қонун-қоида бор: бири ҳамма учун баробар бўлган давлат фармойишлари, иккинчиси яқин қариндош-уруғлар учун қўлланиладиган алоҳида ўз қоидалари. У биринчисига асосан Х. Жўраеванинг ҳар куни ишга келмаганлигини актлаштириб, ишдан бўшатиш тўғрисида рапорт ёзади, иккинчисига биноан Хушвақт Мамараҳимованинг ана шундай ҳаракатлари учун тўла маош беради...

Таҳлиллар шуни кўрсатдики, Шариф Ҳожиев ўзининг уч йилдан кўпроқ вақт давомидаги раҳбарлик фаолиятида ҳам бошлиқлик, ҳам бошқа жамоат органлари ишини ўзида мужассамлаштириб келган. Ғозғондаги бўлинмада ҳозирги пайтда ҳам на касаба союз, на халқ контроли, на ўртоқлик суди фаолият кўрсатади. Шу боис коллективда маънавий-психологик муҳит бузилган, кишиларнинг бир-бирларига ҳурмат ва ишончларига путур етган. Бу бўлим раҳбарларига ҳам яхши маълум. Лекин улар ҳам худди участка инспектори О. Рустамов, Нурота район ички ишлар бўлими бошлиғи О. Усмонов каби ҳақиқий аҳволни билгани, қўлларида салбий хатти-ҳаракатларни тасдиқловчи айрим фактлар бўлгани ҳолда чора кўрмай, гўёки ўзларини кўрмаганга солиб келишяпти. Яна бир далил. Яқинда область савдо инспекцияси ходимлари бу бўлинманинг икки магазинида текшириш ўтказган пайтда уларда минг сўмдан ортиқ ноёб моллар яшириб қўйилганини аниқлашди.

...Х. Жўраевани ишга тиклаш масаласи ҳал бўляпти. У олдинги вазифасига қайтади.

— Унда Оқтош шаҳар халқ суди ва Самарқанд область халқ судининг Жўраевани ишдан тўғри бўшатилганлиги тўғрисидаги қарорлари нима бўлади? — деб таажжубланади Шариф Ҳожиев.

Шу пайтгача у суяниб келаётган энг катта «тоғ» ана шу қарорлар эди.

— Х. Жўраева Ўзбекистон ССР Меҳнат қонунлари кодекси 244-моддасига мувофиқ қайта ишга тикланади, — дейди Навоий область касаба союзлари Совети ҳуқуқ инспекцияси бўлими мудири Н. Тўхтаев.

Х. Жўраева аризаларига ўз вақтида масъулият билан ёндашилганида, ҳар томонлама текширилиб, одилона қарорга келинганида, онанинг ҳасратларига бундан икки йил бурун чек қўйиш мумкин бўларди. Бу жиҳатдан ҳуқуқ органларининг меҳнаткаш аёл тақдирига шунчалик юзаки, лоқайд муносабати кишини ташвишлантиради.

Шу ўринда: «Ошхона хизматчилиги шунчалик камёб касбми, Жўраева бошқа жойда ишлаши мумкин эмасмиди?» — деган савол туғилиши мумкин. Ғозғон посёлкаси шароитида ишга жойлашиш ғоят катта муаммо. Айниқса, хотин-қизлар учун. Бу ерда улар меҳнат қиладиган биронта ишлаб чиқариш корхонаси йўқ. Мавжуд ошхона, болалар боғчаси, мактаб ва шунга ўхшаш муассасаларда ўринлар эҳтиёжнинг ўндан бирини ҳам қопламайди. Шунинг учун Жўраеванинг қизи каби тўрт юзга яқин хотин-қиз ижтимоий меҳнатдан четда қолиб кетяпти. Бу масалани ижобий ҳал қилишда тегишли ташкилотлар ёрдами зарур. Энди қай бир газетанинг ҳақлигига қайтсак. Юқоридаги фактлардан кўриниб турибдики, Нурота район «Илғор чорвадор» газетаси Х. Жўраевани ҳимоя қилиб тўғри позиция тутган. Область газетаси мухбири Н. Садриддиновга Х. Жўраеванинг аризасини шошма-шошарлик билан текшириш, масала моҳиятини чуқур ўрганмаслик панд берган. Шу боис, у Х. Жўраева ишдан тўғри бўшатилган, деган нотўғри қарорга келган.

Ҳаёт мураккаб ва кўп қиррали. Лекин ҳақиқат ҳамиша қарор топади. Фақат ноўрин хулоса, юзакичилик, масъулиятсизлик туфайли инсон қалбига солинган ғамандуҳ, маънавий изтиробни ювиш қийин. Буни ҳеч вақт унутмаслигимиз лозим.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 26 декабрда чиқади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

1987-1988 ўқув йили учун

гидромелиорация, қишлоқ хўжалигини механизациялаш, ремонт технологиясини ташкил этиш, гидромелиоратив ишларни механизациялаш, гидротехника қурилиши, қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш, ер қурилиши факультетлари бўйича

КУНДУЗГИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА

ҚЎШИМЧА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига тўлиқ ўрта маълумотга эга бўлган илғор ишчилар, колхозчилар ва Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган кишилар колхозлар, совхозлар, корхоналар ва ҳарбий қисмларнинг йўлланмалари билан қабул қилинади.

ЎҚИШГА КИРУВЧИЛАР ЙЎЛЛАНМА ОЛАЁТГАН ВАҚТДА КАМИДА ИККИ ЙИЛ МЕҲНАТ СТАЖИГА ЭГА БЎЛИШЛАРИ ЛОЗИМ.

Тайёрлов бўлимига юборилаётганлар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ректор номига ариза, корхона, ташкилот, колхоз, совхоз, ҳарбий қисм йўлланмаси, ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжат (асли), иш жойидан (ҳарбий қисмдан) характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма, медицина справкаси (086/У форма), 10 дона фотосурат (3х4 см.).

ПАСПОРТ, ПАРТИЯ ЁКИ КОМСОМОЛ БИЛЕТИ, МЕҲНАТ ДАФТАРЧАСИ, ҲАРБИЙ ҲУЖЖАТЛАР ШАХСАН КЎРСАТИЛАДИ.

АРИЗАЛАР — 31 ДЕКАБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Физика ва математикадан суҳбат 2 январдан 10 январгача ўтади.

МАШҒУЛОТЛАР — 12 ЯНВАРДАН БОШЛАНАДИ

Ўқиш муддати — 8 ой.

Юқоридан санаб ўтилган кишилардан ташқари, умумий таълим мактабларини битирган, ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаларининг аъзоси бўлган, мактабни 1987 йилда тамомлаган ўқувчилар ҳам тайёрлов бўлимига қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига қабул қилинганлар ётоқхона билан таъминланади.

БИТИРИШ ИМТИҲОНЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ТОПШИРГАН ТИНГЛОВЧИЛАР КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИСИЗ ИНСТИТУТНИНГ I КУРСИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Адрес: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Қори Ниёзов кўчаси, 39-уй.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИНИНГ **СИРТҚИ БЎЛИМИГА**

ЎҚИШГА КИРУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўрта махсус ўқув юртларини ва ўрта ҳунар-техника билим юртларини имтиёзли диплом билан битирган (суҳбатдан ўтадиганлар тақсимот ҳужжати нусхасини топширадилар), ҳамда тақсимот бўйича йўлланган иш жойида белгиланган муддатни мутахассислиги бўйича ўтаб, шу жойда ишлашни давом эттираётганлар кириш имтиҳонларисиз суҳбат натижаси бўйича 1 курсга ўқишга қабул қилинади.

ҲУЖЖАТЛАР 10 ЯНВАРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Суҳбатдан ўта олмаганлар умумий асосда имтиҳонларни топширишлари мумкин.

Институт адреси: 700183, Тошкент шаҳри, Қишлоқ хўжалиги институти (19, 83, 156, 165, 167-автобуслар; 10, 28, 153-маршрут таксиларнинг «Қишлоқ хўжалиги институти» бекати).

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг «Агропромремонт-республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси» вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

илмий-тадқиқот лабораторияларининг мудирлари ва технологик жараёнларнинг иқтисодий самарадорлиги, асбоб-ускуналар, нормативлар, меҳнатни ташкил этиш формалари ва ремонт базасини ривожлантириш, асбоб-ускуналар техника жараёнларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш ҳамда деталларни тиклаш ускунасини тадқиқ этиш, ишлаб чиқиш ва янги асбоб-ускуналарни жорий этиш **лабораторияларининг** ИЛМИЙ ХОДИМЛАРИ, **бирлашма бош бухгалтерининг ўринбосари.**

Конкурсда қатнашиш учун техника фанлари кандидати ёки иқтисод фанлари кандидати илмий даражасига эга бўлган, ремонт ишларида тажрибаси бўлган мутахассислар: бош бухгалтер ўринбосари лавозимига илмий даражага эга бўлган, аммо саноат корхоналарида ишлаб тажриба орттирган кишилар таклиф қилинадилар.

Конкурс муддати — 4 январгача.

Ҳужжатлар конкурс ҳақидаги Низомга мувофиқ қуйидаги адресга жўнатилсин: 700081, Тошкент шаҳри, Фарҳод кўчаси, 52-уй, кадрлар бўлими. Телефон 77-77-29.

●

БУТУНИТТИФОҚ ОВ ХЎЖАЛИГИ ВА ҲАЙВОНЛАРНИ КЎПАЙТИРИШ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ

ВНИИОЗ Ўрта Осиё бўлимининг (Тошкент шаҳри) **кичик илмий ходими**

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 20 январгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 610601, Киров область, Энгельс кўчаси, 79-уй. Телефон 2-18-01. 28 декабрда учрашув ўтказилади.

Ўзбекистон ССР Уй-жой-коммунал хўжалик министрлиги

«УЗКОММУНАЛАДКА» РЕСПУБЛИКА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

инженер муовини («теплоэнергетик» ихтисоси бўйича), **етакчи мутахассислар:** иссиқлик-куч ускуналари, иссиқлик тармоқлари, контроль-ўлчов асбоблари ва автоматларининг тузилиши, электр асбоб-ускуналарини созлаш бўйича.

Олий ва ўрта махсус билимга эга бўлган, ихтисослик бўйича камида 10 йил ишлаган, раҳбарлик иш тажрибаси бўлган мутахассислар конкурсда қатнашишлари мумкин.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Стародубцев кўчаси, 130-«а» уй. Телефон 55-25-06.

●

1987 ЙИЛ 28 ДЕКАБРЬ

СОАТ 15.00 да

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги

РЕСПУБЛИКА ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИНИНГ

50 йиллигига бағишланган

ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ ЎТКАЗИЛАДИ

Адрес: Тошкент шаҳри, Ғафур Ғулом кўчаси, 47-уй (33, 70, 13, 29-автобуслар; 4, 9-трамвайларнинг «Кўрлар Маданият саройи» бекати).

●

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 24, 25/XII да **«Циркда арча» томошалари** (12, 14.45, 19.30).

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти коллективи катта илмий ходим, физика-математика фанлари кандидати М. Нарзиқуловга онаси

Мақсад САЪДУЛЛАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг бадиий коллективлари «Мақом» ансамблининг созандаси О. Ҳатамовга онаси

Ҳидоятхон НИҒМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• *Тингланг, томоша қилинг*

24 ДЕКАБРЬ, ПАЙШАНБА

Телевидение

МТ-I. 8.00 — 90 минут. 9.35 — Махсус топшириқли отряд. Бадиий фильм. 4-ва 5-сериялар. 12.00 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50 — Узоқ Шимол, Сибирь ва Узоқ Шарқ халқлари миллий санъатининг байрами. 17.20 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.05 — Новаторлар ва консерваторлар. 19.05 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Мультфильмлар. 19.50 — Туб ислоҳот йўлларида. 20.20 — «Махсус топшириқли отряд». Бадиий фильм. 5-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Бизда Останкинода. 23.45 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 Киножурнал. 9.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Испан тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — Рус санъати. 11.35 — М. Е. Салтиков-Шчедрин. Эртаклар 12.05 — «Қорқиз». Опера. 13.05 — «Газета тажрибасидан бир воқеа». Бадиий фильм. 15.05 — Янгиликлар. 15.15 — А. С. Пушкин поэзияси. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — Фан ва техника. 19.25 — Реклама. 19.30 — Баскетбол. Европа чемпионати. СССР — Франция Танаффусда — Хайрли тун, кичкинтойлар! 21.10 — М. Владимирова куйлайди. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Дала четида». Бадиий фильм. 23.25 — Янгиликлар. 23.30 — Чанғи спорти. Бутуниттифоқ мусобақалари.

УзТВ-I. 6.55 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Тонгги тароналар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Телефильм. 16.45 — География. 17.15 — Телефильм. 17.30 — Рус адабиёти. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Мультфильм. 18.20 — Ҳуқуқ-тартибот посбонлигида. 18.45 — Телефильм. 19.00 — Инсон болаликдан бошланади. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Марғилон гулдастаси. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ёшлар мушоираси. 21.20 — Долзарб вазифа. 21.30 — Время. 22.05 — Мусиқамиз хазинасидан. 23.05 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — Телефильм. 20.05 — Спорт кинопанорамаси. 20.50 — Реклама. 21.00 — Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши. 21.30 — Время. **Фрунзе.** 22.15 — «Соҳил». Бадиий фильм, 1-серия. 23.25 — Фильм-концерт.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Лирик концерт. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 12.10 — Ишчинома. 12.40 — Бердақнинг 160 йиллигига. 13.00 — Малши. 13.30 — Музикали программа. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — Ёзувчилар — болаларга. 16.00 — Мурманск радиосининг эшиттириши. 16.30 — Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 18.15 — Икки дунё — икки турмуш тарзи. 18.30 — Концерт. 19.20 — Юность Узбекистана. 21.00 — Халқаро кундалик. 21.10 — Элга хизмат — олий ҳиммат. 21.30 — Чорвадорлар учун концерт. 22.30 — Қрим татар композиторларининг қўшиқлари.

Р. — 09233. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 293. ИНДЕКС 64583.